

RUDOLF STEINER

AZ ÚJ IZISZ,
AZ ISTENI SZÓFIA
KERESÉSE

(Karácsonyi előadások)

Az eredeti mű a szerző által át nem nézett leírások alapján került kiadásra, 1936 Dornachban.

Az előadások eredeti címe: *Die Suche nach der neuen Isis, der göttlichen Sophia.* - 1920. Dec. 23-26., Bazel-Dornach.

A fordítás fenti kiadás alapján készült.

Első magyar kiadás.

Felelős kiadó: Biczó Iván

Minden jog fenntartva!

© Biczó Iván, 1991 Hungárián translation.

ISBN 963 400 661 2

91. 110098 Petőfi Nyomda Rt., Kecskemét Felelős vezető: Sebesvári László vezérigazgató

RUDOLF STEINER

Az új Ízisz, az isteni Szófia keresése (Karácsonyi előadások)

1920 Karácsonyán

*Ízisz-Szófia,
Isten Bölcsessége,
Lucifer ölte meg őt
És a Kozmosz erői rezgésén át
Vitte terek távolába el.*

*Krisztus-Akarás
Az emberben működő,
Ragadja majd el Lucifertől
És a Szellemi Megismerés
Sajkáján ébreszti fel az emberiélekben
Ízisz- Szófiát,
Isten Bölcsességét.*

I.

Bázel, 1920. december 23.

Három évfordulón emlékezik meg a kereszténység arról a Lényről, aki a földi lét számára annak értelmét adja meg, s akiből ennek a földi életnek legnagyobb ereje sugárzik ki. E három ünnep közül a Karácsony állítja a legnagyobb követelményeket érzésünkkel szemben; ez mintegy leginkább akarja bensőségessé tenni érzületünket. A Húsvét ünnepe támasztja a legnagyobb követelményt azzal szemben, amit emberi értelemnek, emberi felfogásnak nevezünk; a Pünkösöd ünnepe azzal szemben, amit emberi akarásnak nevezünk. És alapjában véve azt, aminek a Karácsonyi Misztériumban kell lennie, csak bensőségessé tétel által, annak az érzületnek az elmélyítése által fogjuk fel, amely egész emberi lényiségünket, emberi értékünket és emberi méltóságunkat jeleníti meg számunkra. Csak akkor, ha azt, ami a világmindenségben az ember, helyes módon és eléggé belsőleg érezzük át, felelhetünk meg annak a belső diszpozíciónak, ami az igazi karácsonyi diszpozíció kell, hogy legyen. Csak ha azt a csodát, amit a Húsvéti Misztérium foglal magában, a Feltámadás csodáját, annak teljes megértéséig vezetik el, csak akkor felelhetünk meg a Húsvéti Misztériumnak és csak, ha a Pünkösöd ünnepében olyasmit látunk, ami akaratimpulzusaink fejlődéséhez jelent erőt, ami akaratunkat a pusztán földi ösztönök fölé emeli, csak akkor látjuk helyes megvilágításban azt, ami a Pünkösöd kell, hogy legyen.

A világmindenség Atya-Princípiumaival áll kapcsolatban Krisztus Jézus: ezt jeleníti meg számunkra a Karácsonyi Ünnep. Ahhoz, amit megszoktunk Fiú-Princípiumnak hívni, áll Krisztus Jézus kapcsolatban: ezt jeleníti meg számunkra a Húsvéti Misztérium. Ahhoz, ami a világot Szellemként járja át és szövi át, azzal áll Krisztus kapcsolatban olyan módon, ahogyan azt a Pünkösöd-Misztérium jeleníti meg számunkra.

Amint a külső természetet látjuk magunk körül, úgy látjuk ennek a természetnek az erői révén az embert is fizikai létébe lépni. Mindabból, amit a szellemtudományból meríthetünk, tudjuk, hogy ezt a természetet nem a helyes értelemben szemléljük, ha azt csak fizikaiérzéki külsőségei szerint tekintjük: Tudjuk, hogy isteni erők szövik körül a természetet és csak akkor leszünk természetből való származásunknak a szó igaz értelmében tudatában, ha képesek vagyunk erre a természetet átjáró és átszövő istenire tekinteni. A természet Atya-Princípiumaira nézünk ekkor. Mindaz, ami a természetet isteniként járja át és szövi át, Atya-Princípiumok a számunkra, régebbi vallások értelmében és a helyesen értett kereszténység értelmében is. Akár azt vesszük észre, ahogyan a kis virág nő a mezőn, akár azt vesszük észre, ahogyan a felhőből mennydörgés görög elő és ahogyan cikázva csap be a villám, akár azt látjuk, ahogyan a Nap jár az égen és a csillagok ragyognak, akár a források és folyók zúgását halljuk - ha mindazt felfogjuk, ami a természeti lét e külső megnyilatkozásaiban minden létesülés eredeteként mutatja meg rejtélyesen magát -, akkor vesszük észre azt is, ami bennünket, magunkat a fizikai születés misztériuma által helyez ebbe a világba.

De a fizikai születésnek ez a misztériuma az ember lényét illetően mindig valami megmagyarázhatatlan marad, ha nem tudjuk azzal összekötni, amit bensőséges érzület révén élünk át a Karácsonyi Misztérium megemlékezésekor, a gyermekiség emlékezésében, ami a Jézus-Gyermekek által érkezett az emberiséghez¹. Mit mond nekünk e Jézus-Gyermekek jelenléte? Nem kevesebbet mond, mint azt, hogy a teljes emberiséghez nem elég megszületni csupán, tehát csak azon erők által lenni jelen a világban, amik fizikai születési erőkként minden lényt és az embert is a létezésbe vezetnek. Ez a szent Karácsony-Misztérium Krisztus Gyermekségére tekintve azt jelenti számunkra, hogy az igaz emberlét nem születhet egyszerűen belénk, hanem, hogy a lélek lég-belsejében kell újra születni, hogy az embernek élete során lelki létén belül kell tapasztalnia valamit, ami igazából teljes emberré teszi. És azt, amit itt kell tapasztalnia, csak úgy képes

tapasztalni, ha azzal együttélve tapasztalja, ami a Gyermekségben a Kozmikus Karácsonyi Ünnepen költözött a Föld-fejlődésbe.

Jézus gyermekségére pillantunk és azt kell mondanunk: Csak azáltal, hogy ez a Lény az emberiségfejlődés

¹ *Kiadó megjegyzése:* a názáreti és betlehemi Jézus-Gyermekek témáját, a Szerző a „Das Lukas-Evangélium” c. (1909) előadássorozatban is tárgyalja.

során az emberek közé jött, lett a szó teljes értelmében képes az ember embernek lenni, ami azt jelenti, hogy összekötni azt, amit a születés által nyer el, azzal, amit saját maga felől érezhet mindazon keresztül, amit odaadó szeretettel érez ahhoz a Lényhez, Aki szellemi magasságokból szállt le, azért, hogy az emberléttel a nagy Áldozaton keresztül kösse össze magát.

Az első keresztény századok sok embere számára nagy élmény volt a Krisztuslény Földfejlődésbe való belépésére tekinteni. Számukra bizonyos mértékben ezáltal vált érthetővé *az ember kettős eredete: fizikai és szellemi származása*. Egy születés, amelyen Jézus megy keresztül. Egy földön született gyermeket lát a keresztény, amikor a Világkarácsonykor Jézus felé tekint, de azt mondja magának: Egy más lény, mint amilyen a többi ember, születik itt meg, Aki által a többi ember éppen azt kaphatja meg, amit ők a csupán fizikai születés által nem kaphatnak meg. - És érzületünk elmélyül, ha a szót az igaz értelemben és igaz szeretettel értjük: *kétszer megszületettnek kell lennünk, egyszer a természet erői által, másodszor a Krisztus Jézus erői által újra születve*.

Ez a mi közösségünk Krisztus Jézussal, ez az a valami, ami Krisztus Jézus révén emberi értékünk és emberi jellegünk teljes tudatosságára ébreszt. És miközben az évszázadok fejlődéséből tanulságot tudunk és akarunk levonni, meg kell magunkat kérdezni: vajon ez a Krisztus Jézus születésével szembeni érzület mindig egyformán mély maradt-e? Nem mondhatjuk, hogy, ha körül-nézünk a világban, úgy a mai időkben is az érzés azon bensőségével rendelkezni a Karácsony - Misztériummal kapcsolatban, mint ami még akár öt-hat évszázaddal ezelőtt megvolt Európában.

Nézzék, a karácsonyfa szép valami, ami nagyon kedves értelemben szól lelkületünkhöz. De a karácsonyfa nem valami régi, a karácsonyfa csak jó kétszáz éves. Viszonylag rövid idő alatt honosodott meg az európai tájakon, azonban csak újabb időkben vált a karácsonyi ünnep díszévé. Mit is mutat számunkra tulajdonképpen? Azt mondanám, hogy annak a szép, szeretetreméltó, szimpatikus oldalát mutatja, ami egy másik módon is, egy kevésbé szimpatikus, kevésbé kellemes módon lép az újabb emberiségfejlődés során a lélek elé. Kutassunk olyannyira mélyen is azon impulzusok után, amelyekből a karácsonyfa az újabb, legújabb időben valójában származott, csak titokzatos érzésekre találunk, amelyekből a karácsonyfa keletkezett; de ezek a titokzatos érzések mind oda irányulnak, hogy a karácsonyfában mégiscsak valami olyant lássunk, mint a Paradicsomi Fát. De mit is jelent számunkra ez? Azt jelenti nekünk, hogy az emberek egyre inkább és jobban idegenekké váltak ahhoz, ami érzésük számára megnyilatkozott, amikor ez az érzés a Jászol felé, a Krisztus Jézus Születési Misztériuma felé fordult, a felé, ami időszámításunk kezdetén történt; hogy az újabb emberiség az ember ezen újjászületését a lélekben, bizonyos mértékben elvesztette és ez az újabb *emberiség a Krisztus fájától, amelyet a Kereszt ábrázol, arra a kezdetre akar visszatekinteni, amely semmit sem tud még Krisztusról*: a földi emberiségnek magának az eredetére, az emberré válás természetes kiindulópontjára, Krisztustól vissza a Paradicsomig, a Karácsony Ünneptől, december 25-étől, Ádám és Éva ünnepére, december 24-ére. Ez széppé lett, mert hiszen az emberiség eredete is szép, mint Paradicsomi-kezdés, ami idekerült, azonban letérést jelent Krisztus Jézus tulajdonképpen Születési Misztériumától. A karácsonyfára való ez az odanézés az érzés minden bensőségét és mélységét megőrizte és ez az odanézés a karácsonyfára megvigasztal, amely minden évben azokban az emberi lelkekben lép fel, akik jóaka-ratúak, s ez az odanézés a karácsonyfára megvigasztal a másik miatt, ami immár kevésbé szimpatikus módon az újabb időkben eltérített a Krisztus-Misztériumtól és az emberré válás eredeti-természetes születési erőihez vezet el.

Krisztus Jézus egy nép körébe lépett, amely a Jáhve-t, a Jehovát tisztelte, azt a Jáhve-Istent, aki

mindazzal ösz-szefügg, ami természeti lét, aki a villámban és mennydörgésben él, aki a felhők, a csillagok vonulásában él, a zúgó forrásban és folyamban, aki a növények, az állatok és az emberek növekedésében él. *Jáhve az az Isten, aki, ha egyedül vele kapcsolódik össze, az embernek sohasem képes a teljes emberséget adni.* Mert az embernek *természetes születése tudatát* adja, természetesen annak olyan erőktől származó szellemi behatások bélyegével, amelyek nem csupán természetiek, de *nem juttatja az embernek újjászületésének tudatát*, amit olyan valami által kell megszereznie, amit természeti-érzéki-fizikai erők nem adhatnak meg számára, így azt látjuk, mennyire eltérítették az újabb emberiséget *Krisztus Jézustól*, aki számára nincs különbség *osztályok között, nincs különbség fajok között, aki számára csak egyetlen egy emberiség van*, hogy mennyire eltérítették az újabb emberiség gondolatait, érzéseit abba az irányba, ami Krisztus Jézus megszületésének misztériuma által már legyőzött: ahhoz, ami csak az emberiség-megszületés természeti erőinek alapja, amik az emberiség osztályokra, népekre, fajokra differenciálódásával függnek össze. És ha ez az egy Jáhve volt, akit a zsidó nép tisztelt, amikor a Krisztus Jézus megérkezett, akkor az újabb népek a sok Jáhvehoz tértek vissza! Mert az, amit a mai nemzeti elvekből kiindulva tisztelnek a népek - még akkor is, ha nem a régi névvel jelölik már, amit úgy tisztelnek, hogy nemzetekké oszlanak, hogy nemzetekként állnak harcban -, ezek Jáhvék. És most azt éljük meg, hogy a népek véres háborúban harcolnak egymással és mindegyik, adott esetben, a Krisztusra hivatkozik. Valójában azonban nem a Krisztus az, akire akkor a népek hivatkoznak, ez csak egy Jáhve, nem az egyetlen Jáhve, hanem egy Jáhve. Egyszerűen csak visszatértek hozzá. Az emberek elfelejtették, hogy egy *előrehaladás* volt abban, hogy *a Jáhve-Principiumtól a Krisztus-Principiumhoz* léptek előre. Ez a másik dolog.

Szép módon vezet vissza a karácsonyfa az embereredethez, csúnya módon vezet vissza bennünket a népeket megragadó Jáhve-Principium. Tény, hogy azt, ami csak egy Jáhve, egy belső érzésbeli hazugság által gyakran hívnak Krisztusnak, tehát a Krisztus nevével alapjában véve visszaélnék. Borzalmas módon élnek vissza korunkban a Krisztus nevével és nem találjuk meg az érzület valóságos elmélyítését, amire ma szükségünk van, hogy a Karácsonyi Misztériumot újra helyes módon érezzük át magunkban, ha nem látjuk be tisztán, hogy újra kell keresnünk az utat, hogy megtaláljuk ezt az érzületet Krisztus Jézus irányában. Annak új megértésére van szükségünk, amit Krisztus Jézus születésének vonatkozásában is ránk hagyományoztak.

Kétféle ember számára, akik természetesen önmagukban csak ugyanazt az egy emberiséget képviselik, hirdetik meg a Krisztust, a Jézust a Kozmikus Karácsony ünnepén: *a képzetleneknek, a Föld szegény Pásztorainak*, akik nem vettek magukba fel semmi mást, csak az egyszerű emberi értelmet és az egyszerű emberi lelkiületet, és hirdetik a *Napkeleti*, azaz a bölcsesség országából való *Bölcseknek*. Hirdetik pedig azoknak egy bölcsességükhöz, egy csillagokból való olvasáshoz történő legmagasabb felemelkedés által. Tehát az egyszerű pásztorlel-keknél jelentkezik Krisztus Jézus és a három Napkeletről való mágikus Bölcs legmagasabb bölcsességében jelentkezik a Krisztus Jézus. A legmélyebb értelem rejlik Krisztus Jézusnak egyrészt az egyszerű pásztorok, másrészt a világ legbölcsebbjei számára történő meghirdetésének e szembeállításában.

És hogyan jelenti magát Krisztus Jézus az egyszerű, szegény Pásztoroknak a mezőn? Ők lelki szemükkel nézik a fényes angyalt. Látásuk felébred, szellemi hallásuk felébred. Hallják a mély szavakat, amiknek számukra a jövőben a földi lét értelmévé kell lenniök: Az Isten nyilatkozik meg a magasságokban, és béke lesz az emberek között a Földön, akik jószándékúak tudnak lenni. -A lélek mélyéből emelkedik fel az a képesség, ami által Karácsonykor a szegény egyszerű Pásztorok minden bölcsesség nélkül, érző módon élik át azt, ami a világ számára megnyilatkozik. Annak a bölcsességnek a tökélyéből, amit csak el lehetett érni a Golgotái Misztériumig, a csillagjárás legfinomabb megfigyeléséből adódik ez a kinyilatkoztatás a Napkeleti Bölcsék, a Mágikus Bölcsék számára. Ugyanaz a kinyilatkoztatás! *Az egyik csoport az emberi szívekben olvassa, a szegény, egyszerű Pásztorok és az emberi szív legmélyebb pontjáig hatolnak.* Itt szellemileg látókká lesznek, a szív itt a maga látási erejéből nyilatkozza meg számukra az emberiség Üdvözítőjének eljövételét. *A másik csoport a teljes, tág mennyboltra tekint fel.* Ismerik a tér távolságainak és az idő kifejlésének a titkait és *olyan bölcsességet szereztek, ami által a tér tágasságának és az idő kifejlésének ezeket a titkait érzésben követni és megfejtetni képesek.* S ekkor a Karácsonyi Misztérium nyilatkozik meg számukra. *Minden arra utal, hogy mennyire ugyanabból a forrásból folyik az, ami az ember bensőjében él és az, ami a tér tágasságában él.* És mind a kettő, abban a

módjukban, ahogyan a Golgotái Misztériumig fejlődtek, már hanyatlóban voltak. A szellemi látás, mely az élővé vált ember szívből jött, s mely a Pásztoroknál, akikre, mint olyanokra történt utalás, mint akiknek a számára történt híradás, elég erős volt még arra, hogy a hangokat meghallja: Megnyilatkozik az Isten a Magasságokban, az Egekben és béke lesz az emberek között a Földön, akik jóakaratóiak.

Azt mondhatnánk, hogy a belső jámborság által szellemi látóvá válás ezen utolsó maradékai voltak még meg a Pásztoroknál, kiket a karma, a sors hozott össze arra a helyre, ahol Krisztus megszületett. És abból az ősrégi szent bölcsességből, mely az Atlantisz utáni időben először az ó-indusoknál virágzott, azután nevezetesen a perzsáknál, akkor aztán a kaldeusoknál, aminek - átplántálódva - utolsó maradékai éppen azok között voltak meg, akiknél a három Napkeleti Mágust kell keresni, ebből az ősrégi-szent bölcsességből, mely a világot időben és térben mércéje alá vonta, ebből a bölcsességből, amennyiben képviselőik a legmagasabb belső felemelkedést hajtották végre, nyilatkozott meg most az ő számukra ez a Karácsonyi Misztérium. Számunkra azonban, az Atlantisz utáni ötödik korszakban mindkettő veszendőbe ment. Az általános emberiség számára már nem működik élő módon, ami a szegény Pásztoroknál a szellemi látáshoz vezetett, ami a Napkelet Bölcséinél a tér- és időitkok áttekintéséhez vezetett. Nekünk az embert kellett megtalálnunk, azt az embert, aki önmagára van alapozva. *Nekünk, mint emberiségnek kellett átmennünk az isteni elhagyatottságon, hogy az emberlét elhagyatottságában és magányosságában találjuk meg a szabadságot.* Vissza kell azonban találnunk az azzal való összekötődéshez, ami egyrészt a legnagyobb bölcsességgé lett a Napkeleti Bölcséknél, másrészt elmélyült szívlatás révén került híradásra a Pásztoroknak a mezőn.

Minden erő továbbfejlődik. Amit a Napkelet Bölcséi a még szellemi látó értelem fejlődése által asztrológájuk-ként, asztronómiájuk e fajtájaként ismertek, mi is lett belőle mára! Nem értjük meg az emberiségfejlődést, ha ilyen dolgokra nem figyelünk. Szürke matematikává és geometriává lett. Az absztrakt képekre, amiket az iskolában a matematikában és geometriában kapunk, tekintünk: utolsó maradéka ez annak, amit a kozmikus fény élő ragyogásában az a *régi bölcsesség uralt, mely a három Mágust Napkeletről Krisztushoz vezetete el. A külső látás mára belső tér- és időgondolkodássá lett.* Mialatt a Napkeleti Mágusok képesek voltak rá, hogy a térti tok megfejtéséből, látó módon kiszámítsák: ezen az éjszakán születik az Üdvözítő - a mi asztronómusaink, azon asztrológusok utódai, csak a jövőbeni nap- és holdfogyatkozásokat vagy hasonlókat számítják. És *amíg a szegény Pásztorok a mezőn, szívük bensőségességéből emelkedtek fel annak megtekintésére, ami egész bizonyosan kapcsolatban állt velük, a Karácsonyi Misztérium megtekintésére, az égi híradás meghallására, a mai ember számára csak a külső, érzéki természet szemlélése maradt.* A külső érzéki természet megtekintése, ez az, ami éppenúgy a Pásztoroknak egyszerűségének utódlását jelenti, mint ahogy a Napkeleti Bölcsék utódlását a mi jövő felé forduló nap- és holdfogyatkozás-számításunk jeleníti meg.

A Pásztorok a mezőn elmélyült szívérzéssel voltak felfegyverezve, ami által szellemi látásukban a Karácsonyi Misztérium szemléléséhez jutottak. Kortársaink teleszkóppal és mikroszkóppal vannak felfegyverezve. Semmilyen mikroszkóp, semmilyen teleszkóp nem vezet annak megértéséhez, ami az ember legmélyebb rejtélyét megoldja, mint azt a Pásztorok szíve tette a mezőn. Semmilyen előrelátás, amit a nap- és holdfogyatkozás számára szolgáló számtani tételekkel lehet megalapozni, sem vezet oda, hogy a világnak az ember számára szükséges menetét megértsék, amint arra a Napkeleti Mágusok csillagbölcsessége képes volt. Mennyire egybeárad minden, az emberiségen belül differenciált, az egységes emberi érzületbe, ha azt mondjuk: Amit a Pásztorok a mezőn minden bölcsesség nélkül, szívük jámborsága által éltek meg, ugyanaz, mint ami a Mágusok legmagasabb bölcsességét mozgatta! Csodálatosan helyezik egymás mellé a két tény a keresztény tradícióban.

Alapjában véve, az újabb időben, mindkét utat elvesztettük, amiken át a Krisztus-születés megértése feltárult az emberiségnek. A Jászoltól a Karácsony-, a Paradicsomi fához tértünk vissza a Krisztustól, aki az egész emberiségé, a népistenekhez, akik éppen a sok Jáhve, de nem a Krisztus, tértünk vissza. Mert éppúgy igaz, ahogyan az ember legmélyebb tudatában az mutatkozik meg, ami minden emberben közös, éppúgy igaz az is, hogy minden tértávolság által, s minden időitkok által az mutatkozik meg, ami minden ember számára közös.

*Van az ember mélyén valami, ami nem beszél másról, mint az ember-létről, mely minden emberi megkülönböztetést eltüntet. Azonban csak ebben a mélységben találjuk meg a Krisztust. És van egy bölcsesség, ami minden egyében, amit a világlét egyes részeire nézve meg lehet találni, túllép és a világot térben és időben is, annak egységében ragadja meg. Ez azonban egyszersmind az a csillagbölcsesség, ami a Krisztushoz vezet el. Új alakban van ismét szükségünk arra, ami által egyrészt a Pásztorok a mezőn, s ami által másrészt a Napkeleti Mágusok találták meg az utat Krisztus Jézushoz. Más szóval, külső természetszemléletünk elmélyítésére van szükségünk, *azáltal, amit* az emberi szív képes kibontani a *természet szellemi szemléletében*. Újra meg kell találni, amennyiben afelé fordulunk, amihez az újabb időben csak mikroszkópokkal és teleszkópokkal és röntgen készülékekkel és más hasonlókkal rendelkezünk, meg kell szoknunk, hogy azt *ismét azoknak az erőknek a révén tekintsük, amik az emberi szív jámborságából jönnek*. Nem a közömbösen fejlődő növények, a zúgó folyó, a zúgó forrás, a villám a felhőkből, a mennydörgés a felhőkből szól majd egyedül akkor, de mindenből, amit a mezei virágocskák mond, mindabból, amit a villám és a mennydörgés a felhőből mondanak, mindabból, amit a világító csillagok és a fénylő Nap mond, mindebből mintegy valamennyi természetszemlélet eredményeként szemünkbe, a fülünkhöz, szívünkhöz áramlanak majd oda, amik éppen úgy nem jelentenek mást, mint: Isten nyilatkozik meg az égi Magasságokban, és legyen béke az emberek között a Földön, akik jóakarattal vannak. - El kell jönnie az időnek, amidőn a természetszemlélet kitör a laboratóriumok és klinikák száraz, hideg, embertelen jellegéből, ahol a természetszemléletet olyan élet sugározza át, hogy az, ami számunkra nem lehetséges többé a Betlehemi Pásztorok módjára, azokon a hangokon át válik számunkra lehetővé, ami növényekből, állatokból, csillagokból, forrásokból és folyókból szól hozzánk. Mert a teljes természet azt hirdeti, amit a Híradás angyala mond: Isten megnyilatkozik az égi Magasságokban és béke lehet az emberek között a Földön, akik jóakarattal kívánnak lenni.*

Szükségünk van rá, amit a Mágusok külső csillagmegfigyelés által értek el, bensőnk felébresztése által van szükségünk rá. Ahogyan ki kell „hallgatnunk” a természetbe és bizonyos értelemben újra énekelni kell hallanunk az angyalt a külső természetlétből, ugyanúgy képeseknek kell lennünk rá, hogy *egy asztronómiát, a világrejtvény megoldását nyerjük az ember bensőjéből, az imaginációval, inspirációval és intuícióval*. Egy *szellemi* vagy rejtett *tudománnyal*, amit az ember bensőjéből merítünk, *kell rendelkezünk*. Ki kell kutatnunk, hogy mi az ember saját lényisége. És az ember saját lényiségének a világ Szaturnusz-, Nap-, Hold-, Föld-, Jupiter-, Vénusz - Vulkanitkokon való áthaladásban-létesüléséről kell beszélnie. Bensőnkben egy világmindenség születését kell éreznünk. *A Golgotái Misztérium óta az, ami az emberrel történhet a legmélyebb világtitkokat illető szemlélete vonatkozásában, megfordult.*

Van egy régi mód az égi szféra ábrázolására; ez már a perzsa Mágusoknak is sajátja volt. Felnéztek az égre, fizikailag látták az Állatövben azt a csillagképet, amit a Szűznek neveznek, és ők azután szellemileg látták bele ebbe a csillagképbe azt, amit fizikailag csak az Ikrek csillagképében lehet megfigyelni. Ez a bölcsesség fennmaradt, amely úgy él az emberben, hogy az ember az összhangzást észlelni, észrevenni képes a Szűz csillagképe és *hozzá* derékszögben, a kvadránsban álló csillagkép, az Ikrek között. Ugy ábrázolták, hogy a Szűz csillagképe helyén a Szűzet a kalászokkal, de a Gyermekkel is ábrázolták, mely csak az Ikrek reprezentánsa, a Jézu-sok reprezentánsa. Különösen a perzsa időben volt meg ez az asztrológiai nézet.

Más idő jött, az egyiptomi-kaldeus fejlődés. Ekkor éppúgy az Oroszlán csillagképéhez néztek, mint ahogy a perzsa időben a Szűz csillagképére tekintettek. De most az Oroszlán kvadránsában a Bika volt beosztva és a Mithras-vallás keletkezett, a bikatisztelet, amikor belenéztek az Oroszlán csillagképébe a Bika csillagképét. És eljött az idő, a görög-latin kor, amikor is a Rák játszotta ugyanazt a szerepet, mint a Szűz a perzsák alatt, és a Kos csillagképét látták bele, a kvadránsban állva, a Rák csillagképébe. Ez volt a megfordulás, itt a dolog más útnak vágott. A görög-latin időnkig, a Golgotái Misztériumig az asztronómia valami olyan volt, amit külső tudományként lehetett elérni, s az emberi megismerés olyan volt, hogy kinéztek a térbe és a csillagvilágok titkait, a tér és az idő titkait találták, hogy az emberi benső felé éltek, s a szív jámborral válásán át belső titkok szemléletéhez jutottak. A görög-latin korban a viszony megfordult. Amit korábban bensőleg lehetett átélni, azt mindinkább a külső természet szemlélése által kellett átélni.

Kedves Barátaim, olyan *jámborakká kell lennünk*, mint amilyenek a Pásztorok voltak szíveikben,

a természet megnyilatkozásai irányában. Ahogyan ők belső világukban a lelki szemhez jutottak, úgy nekünk a természetten kell a lelki szemhez jutnunk. A másik oldalon is a Rák-utat kell járnunk. A benső egy asztronómiájához kell jutnunk, úgy, hogy a látó erőkből az ember bensőjében felébreszthető a világ áthaladása a Szaturnus-, Nap-, Hold-, Föld-, Jupiter-, Vénusz-, Vulkan-időkön át: egy asztronómia a bensőből, mint korábban egy asztronómia a külsőből, egy jámborság a természet megfigyelésében, mint korábban a jámborság a mezei Pásztorok módjára. El tudjuk-e mélyíteni azt, ami ma olyan szellemtelenül tárul elénk a természet megfigyelés terén, tudjuk-e a másik oldalon alkotó jellegűvé tenni, amit ma annyira szürkén élünk meg csupán matematikai-geometriai képekben, fel tudjuk-e újra a matematikát benső megéléssel olyan glóriára emelni, amilyenje a régi asztronómiának volt, el tudjuk-e mélyíteni a természet megfigyelését olyan szív mélységig és olyan jámborsággal, amelyet a Pásztorok éltek meg a mezőn, át tudjuk-e élni a bensőn keresztül azt, amit a Mágusok a csillagokból éltek át, tudunk-e a külső természet megpillantásán olyan jámborokká lenni, mint amilyenek a Pásztorok voltak a mezőn - akkor a külső természet megfigyelésbeni jámborságon keresztül fogunk átélni, a Világesemények szeretetteljes figyelemmel kísérésével a bensőből, úgy hasonló módon, fogjuk majd ismét megtalálni az utat a Karácsonyi Misztériumhoz, miként benső jámborrá váláson keresztül a Pásztorok a mezőn, amint a Napkeleti Mágusok a külső bölccsé válás által találták meg az utat a Jászolhoz.

Az utat újonnan kell megtalálni a Karácsonyi Misztériumhoz. A természetten olyan jámborokká kell lennünk, mint amilyenek a Pásztorok voltak szíveikben. Belső nézésünkben olyan bölccsé kell lennünk, mint amilyenekké a Mágusok a planéták és csillagok megfigyelésében a térben és időben, lettek. Bensőnkben azt kell kifejlesztenünk, amit a Mágusok a külsőn fejlesztettek ki; a külső világgal való kölcsönös érintkezésünkben azt kell kifejleszteni, amit az egyszerű Pásztorok a mezőn, fejlesztettek ki szíveikben. Akkor meg fogjuk találni az utat, a helyes utat a Krisztus mély megérzéséhez, Krisztus szeretetteljes megértéséhez. Akkor megtalálni majd az utat a Karácsonyi Misztériumhoz. Akkor a helyes gondolatokkal és a helyes érzésekkel állíthatjuk majd oda a Paradicsombeli eredet fája mellé a Jászolt, amely nemcsak arról szól, hogyan jött az ember természeti erők által a világba, hanem arról is, hogy újjászületés révén hogyan juthat teljes emberléte tudatához.

Aki ma a Karácsonyi Misztériumról beszél, az emberiség elé olyan követelményt kell állítania, mely a jövőre szól. Olyan komoly időkben élünk, amikor tisztába kell jönnünk azzal, hogy először is igazi értelemben kell újra emberré lennünk. Nem vívtuk még ki azt, ami a Mágusbölcsességet egészen bensőségessé tette, ami a Pásztorjámborságot egészen a külvilágba árasztatta. A szociális kérdés az emberi lét kapui előtt félelmetesen követelő módon ott áll. Ez az utóbbi években borzalmas dolgokat hozott; egyre fenyegetőbb és fenyegetőbb lesz és csak álmatag lelkek képesek nem észrevenni a fenyegetőt. Európa megindult abba az irányba, hogy a kultúra romhalmazává váljon. Kaotikus állapotából semmi más által nem emelkedik fel, csak azáltal, hogy az emberek megtalálják a lehetőséget, hogy a társadalmi együttletben újra igazi, valós emberséget fejtsenek ki. Másképp nem fogják kifejleszteni, csak ha érzéseiket azáltal mélyítik el és benső-ségesítik, hogy a természet szemlélésekor olyan jámborokká tudnak lenni, mint amilyenek a Pásztorok voltak a mezőn, amikor az Angyal benső erők által hirdette számukra az Istenek megnyilatkozását a Magasságban és földi békét odalenn. Egyedül ezekkel az erőkkel uralható a társadalom élete, és csak akkor, ha az, amit a tér-távolságban és az idő egymásutániságában néznek, a bensőbe vonul be úgy, hogy az ember a Kozmikus Szellem igazi lényét olyan egységesen látja, mint ahogy az egyetlen Napot a kínai olyannak látja, mint az amerikai és a kettő között az európai. Mint ahogyan nevetséges lenne, ha a kínai egy Napot követelne a maga számára, az orosz egy Napot magának, a közép-európai egy másikat, a francia egy másikat, az angol egy másikat! Amint a Nap egyetlen egyöntetű, az embereket hordozó Naplényiség egyetlen, egyöntetű.

Nézzünk ki a kozmikus messzeségekbe: felhívást találunk az emberiség egységesítésére. Nézzünk be az ember legmélyebb benső titkaiba: az emberiség egységesítésére látunk felhívást. Ami ott kint jelenik meg, még a legszellemibb is, nem beszél az emberiség differenciálódásáról, sem a békétlenségről; ami a legmélyebb bensőben szól, nem beszél az emberiség differenciálódásáról, nem beszél békétlenségről. A Pásztoroknak a mezőn az hang, amit a szív hallásán keresztül hallottak, hirdette, hogy a Mindenség távoli jelenségeiből az Istenség nyilatkozik meg és, hogy az Istenségnek saját lelkükbe történő felvétele révén béke lehet az emberek között,

akik jóakaratók. Ez kell, hogy hírül adja magát a modern emberiség számára, a természetlét teljes köréből. A Napkeleti Bölcséknek a csillagtitkok mondták meg, hogy itt a Földön megszületett a Krisztus Jézus. Ez kell, hogy az újabb emberiség számára hírül adja magát, annak követése alapján, ami bensőjében megnyilatkozva képes felnyílni.

Új útra van szükségünk. Újra hozzánk hatol a János-i hang: változtassátok meg az értelmet, tekintsetek új módon a világfolyamatra! És, ha helyes módon nézünk a világfolyamatra, ha az emberiség menetét tekintik, amihez mi magunk is tartozunk, akkor megtaláljuk az utat a titokhoz, ami a Pásztorok számára éppúgy megnyilatkozhatott, mint a fejlett Bölcséknek és ami külső világszemléletünk során fog megnyilatkozni bensőnk számára. Ha belső világszemléletet és külső világszemléletet elegendő mértékben mélyítünk el, akkor - kedves Barátaim -, ha képesek vagyunk erre, ha megtaláljuk a belső Mágusbölcsességet, amely úgy irányít bennünket, mint a külső Mágusbölcsesség vezette a Napkeleti Bölcséket, ha megtaláljuk a külső bölcsességet, amely jámborságban úgy vezet, mint ahogy a jámborság a Pásztorokat a mezőn vezette, akkor újból helyes belső érzülettel fogunk tekinteni arra, ami a misztériumban rejlik: hogy mindenki számára - függetlenül attól, hogy hogyan lép fel egyébként az emberek között, mintegy kiemelkedve az emberiségből, a magányba állítva - született meg az a valami, ami azután a Krisztussá lett.

Újra kell találnunk a Jézus-Karácsonytitkot és úgy kell újratalálnunk, hogy mindazt ápoljuk magunkban, amiről ma szólni kellett. A Karácsonyi Fényt saját magunkban kell megtalálnunk, mint ahogy a Pásztorok az Angyali Fényt a mezőn, és úgy kell megtalálnunk, mint a Napkeleti Bölcsék a Csillagot, annak az erejével, ami a valódi szellemtudomány. Akkor nyílik meg számunkra az egy út ahhoz, ami a Karácsonyi titkot tartalmazza. Újra meg kell ismernünk: az ember újjászületésére emlékeztet bennünket.

Igen, ha azon munkálkodunk, hogy a Karácsony-titok újrászülessen az emberek között, akkor helyes értelem szerint fogjuk fel ember lényisége újjászületésének titkát is. Ez az, ami sajátos módon hangzik fel számunkra: Egy az egyház által el nem ismert Evangéliumban beszélnek el, hogy az egyik Jézusgyermeknek egy sajátossága az volt, hogy mindjárt születését követően bizonyos szavakkal szólította meg anyját. Bizonyára a helyes módon közelítünk a Jászolban fekvő Gyermekhez, ha azokat a szavakat, amiket ma akar mondani nekünk, a helyes módon halljuk: Ébresszétok fel magatokban a Karácsonyi Fényt és a Karácsonyi Fény embertársaitokkal egyetemben fog számotokra a helyes értelem a Külső világban is megjelenni.

II.

Dornach, 1920. december 24.

A Karácsonyi Ünneppen a kereszténység valami olyat kapott, ami a legszélesebb körök számára a Földön végbemenő emberiségfejlődés legmagasabb kérdéseihez közvetlenül felvezet. Bármelyik ponton szemléljük is a történelmi alakulást, ha történelmi eseményeket hozunk is fel az emberi alakulás megértéséhez, az emberi fejlődés értelmének megalapozására: az emberi alakulás e misztériumához történő oly jelentős felemelkedést, s annyira populáris, széles körben megérthető formában nem találni, mint a Golgotái Misztérium gondolata, mint az a gondolat, amely a Karácsonyi ünnepbe van foglalva.

Ha a földi emberalakulás kezdetére tekintünk és az évezredek a Golgotái Misztériumig követjük, mindenütt azt találjuk, hogy - mégha oly nagyot is vittek végbe az egyes népközösségeken belül, ez a munkálkodás egyfajta előkészítés, egy előlépcsőfok csak annak a számára, ami az emberiséggel a Golgotái Misztérium által történt. És újólá, ha azt követjük tovább, ami azóta történt, annak csak akkor juthatunk nagyobb megértéséhez, ha tekintetbe vesszük, hogyan vált a Golgotái Misztériumon áthaladt Krisztus hatékonyá ennek az emberiségalakulásnak a számára. Eleinte még oly sok minden fog érthetetlennek tűnni ebben emberiségalakulásban - ha kicsinyesség nélkül, babona nélkül is kutatunk, ami mondjuk abban az irányban mozogná, hogy az embert a saját közreműködése nélkül valamilyen ismeretlen Istenek által kellett volna segíteni ott, ahol ő úgy véli, hogy ez a segítség helyénvaló lenne, ha ilyen nézetektől eltekintünk, azt fogjuk találni, hogy a világtörténelmi alakulás fájdalmas eseményeiben is felismerhető, hogy milyen jelentőséget, milyen értelmet kapott ez a Földfejlődés azáltal, hogy a Krisztus a Golgotái Misztériumon áthaladt. Úgy illik > számunkra, hogy éppen ezt a Golgotái Misztériumot - és ehhez tartozik persze a Karácsonyi Misztérium - azokból a szempontokból szemléljük, amik mintegy az egész földi emberiség értelmére találnak benne.

Tudjuk, hogy milyen *benső összefüggésben kell lássuk azt, ami morális-szellemi értelemben megy végbe az emberiségfejlődésben, azzal, ami a természetben végbemegy*. És a természeti lét és morális világrénd közötti e híd iránti bizonyos megértéssel közeledhetünk ahhoz a kapcsolathoz is, ami egynéhány éve foglalkoztat, a Krisztus Jézusnak ahhoz a Lényhez való kapcsolatához, amelynek külső visszfénye a Napban jelenik meg. Nem mindig voltak a keresztény impulzus hitvallói és képviselői eny-nyire ellenségesen hangoltak ennek a Nap-Misztérium és a Krisztus-Misztérium közötti összefüggésnek a megismerésével, mint sokszor ma, a kereszténység dekadenciába esett képviselői. *Dionysius Areopagita*, akiről már többször szintén szó volt, a Napot Isten emlékének nevezi és *Agostonnál* éppenséggel még mindenütt találtunk utalásokat; még magában a skolasztikában is találunk utalásokat arra, hogy a külső égitestekben és azok mozgásában a világban lévő szellemi-isteni létre vonatkozó képszerút kell látnunk. Azonban egy nagyobb összefüggésből kell megragadnunk a Karácsonyi Misztériumból azt, ami éppen a jelen nagy feladatai miatt kell, hogy közel álljon hozzánk. Szeretném Önöket itt emlékeztetni valamire, amit az évek során különböző módon újra és újra szóba hoztam. Azt mondtam: Visszatekintünk az első Atlantisz-utáni időszakra, amit az ősi-indiai nép tettei és élményei töltek be; az Atlantisz-utáni emberiség ősi-perzsakorszakába tekintünk vissza, az egyiptomi-kaldeusba, a görög-latinba és azután jutunk fel a miénkhez, az Atlantisz-utáni emberiség ötödik korszakába. A miénk után a hatodik, majd a hetedik következik.

Nos, utaltam Önöknek arra, hogy az Atlantisz-utáni emberiség negyedik görög-latin életkorszaka bizonyos értelemben a középen áll és, hogy bizonyos összefüggések állnak fenn - ennek a „Die geistige Führung des Menschen und der Menschheit” című kis könyvemben utána is nézhetnek - a harmadik és az ötödik, tehát az egyiptomi-kaldeus korszak és a miénk között; hogy újra csak összefüggés áll fenn az Atlantisz-utáni emberiség ősi-perzsa és a hatodik, és az ősi-indiai és a hetedik életkorszaka között. Bizonyos dolgok mindig valamilyen módon ismétlődnek ezekben az életkorszakokban.

Egyszer utaltam arra, hogy a nagy *Kepler*, Kopernikusz utódjának volt fogalma arról, hogy nap-planétarendszerével valamilyen módon ismételte, persze illeszkedve az ötödik Atlantisz-utáni időhöz azt, ami világképként élt az egyiptomi pap-misztériumokban. Kepler bizonyos vonatkozásban igen radikálisan fejezi ki magát ebben, hogy ugyanis azt mondja: a régi egyiptomi bölcsességtanítók edényeit vette kölcsön, hogy azokat az újabb időbe hozza el. Ma azonban valami olyanra akarunk gondolni, ami az egyiptomi pap-misztériumok kultuszcsелеkményei szemléletének mintegy középpontjában állott, az *Ízisz-Misztériumokra* akarunk emlékezni, és, hogy az Ízisz-Misztériumoknak azzal való szellemi összefüggését, ami a kereszténységben is él, megjelenítsük a magunk számára, lelki pillantásunkat kell csak *Raffael* híres *Sixtuszi Madonnájához* fordítanunk, ahol a Madonna a Jézusgyermeket karján tartja, mögötte a felhők, amelyek valójában mind gyermekeket ábrázolnak úgy, hogy az lehet az elképzelésünk, hogy bizonyos mértékig a ritkább szubsztancia sűrítésével a felhőkből foganta a Madonna a Jézusgyermeket. Ez a kép azonban, melyet teljesen keresztényi szellemből alkottak, nem más, mint egy fajta ismétlése annak, amit az egyiptomi ízisz Misztériumok tiszteltek, amikor az íziszt, karján a *Hórusz* gyermekkel ábrázolták. Ennek a képnek a motívuma teljesen egyezik a Raffael-i képével. Ez természetesen nem szabad, hogy arra a tévútra vigyen, amire - a tizenharmadik századtól, az egész tizenkilencedik századon át egészen napjainkig - ilyen útra sok felszíneskedő tért le, mondván: a Krisztus Jézus történetében és mindabban, ami hozzátartozik, csak régi pogány misztériumok egyfajta metamorfózisát, egyfajta átköltését látni. A „Das Christentum als mystische Tatsache” című könyvből tudják, hogy ezeket a dolgokat hogyan kell felfogni. De éppen abban az értelemben, ahogyan azt ott gondoltam, utalhatunk egy bizonyos szellemi egybevágóságra; annak, ami a kereszténységben lép fel és a régi pogány misztériumok között.

Ennek az *Ízisz Misztériumnak a központi tartalma Ozírisz halála, és a halott. Ozírisz keresése Ízisz által*. Tudjuk, hogy Ozíriszt, a Nap-Lény képviselőjét a Szellemi Nap képviselőjét, Typhon öli meg, aki nem más -csak egyiptomi kifejezéssel -, mint Ariman. Tudjuk, hogy Ozíriszt Ariman öli meg, a Nílusba veti, az kiveteli és Ízisz, az asszonya, keresésére indul, és odaát Ázsiában találja meg, visszahozza egyiptomba, azután Ozírisz ellensége, Ariman feldarabolja és Ízisz a *tizennégy darabot különböző helyen temeti el*, úgyszólván azok ettől fogva a *Földhöz tartoznak*.

Ebből a szemléletből kivehető, hogy mennyire mélyen jelentőségteljes módon gondolta el az egyiptomi bölcsesség az *égi Hatalmak és a Föld Hatalmai közötti összefüggést*. Ozírisz egyrészt a Nap-Hatalmak képviselője. *Amennyiben átment a halálon, a különböző helyeken egyidejűleg az az erő, amely mindazt, amit a Föld terem, éppen ehhez a terméshez segíti*. Ötletes módon gondolja a régi egyiptomi bölcs, hogy azok a Hatalmak, akik a Napról sugárzanak alá, a Földdel közlődnék, ahogyan azután a Földhöz tartoznak és, hogy utána Nap-Hatalmak módján, kik a Földbe temettetnek, a Földből termőt újra az embernek adják át. Ami az egyiptomi szemlélet alapját képezi, az az, hogy Ozíriszt megölték, hogy asszonyának, Ízisznek Ozírisz keresésére kellett indulnia, hogy előbb vissza kellett hoznia őt Egyiptomba, hogy azután más formában, nevezetesen a Földből, fejtsse ki tevékenységét.

Az egyiptomi piramisok egyike ezt különösen bölcsen ábrázolja: mert az egyiptomiak azt, amiben a Világmindenség nagy titkai megoldásaként részesültek, nemcsak sajátos írásukban rögzítették, hanem ezt építményeikben is kifejezésre juttatták. E piramisok egyikét méreteit illetően pontosan úgy építették, hogy e piramis árnyéka a napállás miatt a tavaszi napfordulókor eltűnt, mert az alapba esett és csak az őszi napfordulókor vált újra láthatóvá. Az egyiptomiak ezzel azt akarták kifejezni, ahogyan azt, ami számukra egyébként lesugárzik a Napról, a Földbe lesz temetve és a Föld erőit fejleszti, hogy az ember számára szükségeset megteremje a Föld. Így kell fordulnunk a régi egyiptomiak elképzeléséhez, amivel egyrészt a Napra tekintettek fel, a magas Nap-Lényre és tisztelték azt, de ahogyan egyidejűleg utaltak arra is, hogy ez a Nap-Lény Ozíriszben veszett el és Ízisz kereste és újra megtalálta, hogy azután változott módon tudjon tovább hatni.

Nos, Atlantisz-utáni ötödik korszakunkban *egy néhány dolgot*, ami *más formában* az egyiptomi bölcsességen belül lépett fel, *ismételniük kell*, és az emberiségben szellemtudományi alapokból kiindulva megértésnek kell ébrednie arra vonatkozólag, hogy a mi időnkhez méltó módon, az egyiptomi pap-misztériumokra keresztényi értelemben újra rátekinthessünk. Hiszen Ozírisz bizonyos értelemben azt állította oda az egyiptomiaknak, ami számukra, a még meg nem érkezett Krisztus egyfajta képviselője volt; de ők a maguk módján képzelték a Naplényt Ozíriszben. Azt

képzelték el maguknak, hogy ez a Naplány egy bizonyos módon elveszett és, hogy azt újra meg kell keresni. *Nem tudjuk elképzelni, hogy a mi Naplányunk, a Golgotái Misztériumon áthaladt Krisztus elveszhet az emberiség számára, mert egyszer lejött a szellemi magasságokból, az ember Názáreti Jézussal összekötötte magát és ettől fogva a Földdel marad. Itt van és a megfelelő karácsonyi ének minden évben hirdetheti: Üdvöztünk születik - amivel nemcsak ennek az eseménynek az el-nem-múló jellegét fejezi ki, hanem örök jellegét annak, mivel kifejezi, hogy nemcsak akkor született Jézus Betlehemben, hanem, hogy alapjában folyton születik, ami azt jelenti, hogy a Földdel együtt marad. Az tehát, ami a Krisztus a számunkra, nem veszhet el.*

Más módon kell azonban teljesednie időnkben az ízisz-legendának. Nem veszhet az el, ami a Krisztus által, magasabb mértékben adja az Ozíriszt, hanem az veszhet el és el is vészett számunkra, az, ami a keresztényi megértés számára Ozírisz mellett ábrázoltán ott áll: számunkra *ízisz veszett el, az Üdvöztető Anyja, az Isteni Bölcsesség, Szófia.* És ha az ízisz-legenda megújul, akkor ez számunkra nem szólhat úgy, hogy Ozíriszt megölte Typhon-Ariman, hogy a Nílus vize sodorta el, ízisz találja meg, hogy Typhon-Ariman általi feldaraboltatá-sa után a földbe legyen süllyesztve. - Nem, az *ízisz legendát, az ízisz Misztériumot kell bizonyos módon megtalálnunk, de azt a mi időnkre megfogalmazva az imagi-nációból kell képezni.* Újra léteznie kell az örök kozmikus igazságok megértésének, amennyiben mi éppúgy tudunk imaginatíven költeni, ahogyan arra az egyiptomiak képesek voltak. Meg kell azonban találnunk a helyes íziszlegendát. Az egyiptomi ember - mint olyan ember, aki a Golgotái Misztérium előtt élt - még luciferi hatalmakkal átjárt volt. Ha az ember bensőjében luciferi hatalmak találtak, ha luciferi erők mozgatják, járvák át, szövik át az ember bensőjét, úgy annak az az eredménye, hogy külső szemléletében az arimáni fejeződik ki a maga hatékonyságában. Ezért lát az egyiptomi, joggal, mert ő maga luciferikusan átjárt volt, egy világképet, amelyben Ariman-Typhon tevékenykedik.

Tisztában kell lennünk vele, hogy a *mai emberiség arimanikusan átjárt,* ugyanúgy mozgatott és rezgésbe hozott Ariman által, ahogyan az egyiptomi világot Lucifer mozgatta és hozta rezgésbe. Akkor azonban, amikor Ariman Luciferen keresztül hat, akkor az ember a világképét luciferi alakban látja. Hogyan látja akkor az ember ezt a világképet? *Ez a világkép luciferi alakban megalkotott, itt van, az újabb időkben egyre inkább népszerűbb és népszerűbb lett, az összes köröket akik felvilágosultságra vágnak, megragadta.* Figyelembe kell venni, ha a Karácsonyi Misztériumot akarjuk megérteni: *Lucifer az a Hatalom, aki a világképet egy korábbi stádiumában akarja nosztalgikusán visszatartani.* Lucifer az a Halom, aki a jelen világképbe akarja belevinni azt, ami korábbi állapotban volt meg, aki maradandóvá akarja tenni azt, ami korábbi stádiumokban volt meg. Mindaz, ami korábbi stádiumokban morális volt, természetesen itt van a jelenlegiben. Lucifernek, nos minden érdekeltsége abban áll, hogy a morálisát, mint olyant, - aminek mindig jelenlegiként van meg a maga nagy jelentősége, mivel csíraszerűen hat a jövő világteremtés számára, -minden morálisát kioldjon a világképből és a külső világképben csak a természetszerű-szükségyszerűt jelenteni meg. Így lép az újabb idők elszegényedett embere elé egy világbölcsesség, ami egyidejűleg egy világképet is ad, amelyben a csillagok amorálisan, tisztán mechanikai szükségszerűségeik szerint keringenek, amelyben a csillagok oly módon keringenek, hogy keringésükkel a világrend morális értelméből semmit sem tudunk összekötni. Tisztán luciferi világkép ez.

Ahogyan az egyiptomi a világba kinézett és Ariman-Typhont kellett látnia, mint azt, aki Ozíriszt veszi el, úgy kell erre a luciferivé vált világképre, mai asztronómiánk és egyéb természettudományaink matematikamechanikai világképére tekintenünk és tisztában lennünk azzal, hogy itt éppúgy a luciferi működik, mint ahogy a Typhon-arimani tevékenykedett az egyiptomi világképben. Pontosán úgy, ahogy az egyiptomi külső világképét arimani-typhoni értelemben látta, az újabb ember azt, amit a maga arimani léte miatt lát, luciferi vonásokkal látja. Lucifer itt van és tevékenyen működik. Éppenúgy, ahogyan szélben és viharban és a tél fergetegeiben az egyiptomi elképzelte magának, hogy Ariman-Typhon hat, ugyanúgy, a modern embernek azt kellett elképzelnie, ha áttekinti a dolgokat, hogy a napsütésben és csillagfényben, a planéták- és a holdmozgásban Lucifer jelenik számára. Ahogyan megvan a kopernikuszi-, galilei-, kepleri-világképünk, az úgy luciferi alkotás. *Éppen azért, mivel arimani megismerő-erőinknek felel meg, tartalma- kérem Önöket, ezt jól különböztessék meg - annak tartalma luciferi.*

Abban az időben, amikor a Golgotái Misztérium végbement, az, ami az embert alkalmassá teszi

rá, hogy a világba megismerő módon tekintsen, az *Isteni Szófia*, a világot áttekintő bölcsesség, *kétféle mód* szerint hatott. A szegény mezei *Pásztoroknak-megnyilatkozáson* át, s a *Napkelet Mágusainak történet megnyilatkozáson* át hatott az Isteni Szófia, az Égi Bölcsesség. Ez a Bölcsesség, mely utolsó alakjában a gnosztikusoknál volt meg, akiktől az első keresztény egyházatyák és egyházi tanítók vették, hogy megértsék általa a Golgotái Misztériumot, ez a bölcsesség nem tudott átplántálódni az újabb időbe; Lucifer győzte le és ölte meg, mint hajdanán Ozíriszt Ariman-Typhon. Nem Ozírisz, illetve Krisztus veszett el, számunkra az veszett el, ami Ízisz helyén áll. Lucifer ölte meg számunkra. És nem úgy, ahogy Typhon Ozíriszt a Nílusba merültette és azután a földbe süllyesztette azt, amit megölt, hanem a *kozmikus térségbe vitetett el a Lucifer által megölt Ízisz-Lény, az Isteni Bölcsesség*; a kozmikus óceánba süllyesztették. Amikor ebbe az óceánba kitekintünk és a csillagösszefüggéseket csak matematikai vonalak szerint nézzük, bennük az van eltemetve, ami szellemileg járja át ezt a világot, megölték az Isteni Szófiát, megölték Ízisznek ezt az utódját.

Meg kell alkotnunk ezt a legendát, mert korszakunk igazságát ábrázolja. Ugyanolyan értelemben kell beszélnünk a megölt és számunkra elveszett Íziszről, illetve az Isteni Szófiáról, ahogyan a régi egyiptomi beszélt az elveszett és megölt Ozíriszról. És *azzal, amit nem fogunk fel, ami azonban bennünk van, a Krisztus erejével*, az új Ozírisz erővel kell felvonulnunk és a modern Ízisz tetemét keresni, az Isteni Szófia tetemét. A luciferi természettudományhoz kell odalépnünk és kell megkeresnünk Ízisz koporsóját: ami azt jelenti, hogy *abból, amit a természettudomány ad számunkra, abból kell megtalálnunk azt, ami belsőleg imaginációra, inspirációra, intuíciónak indít*. Mert ezáltal szerezzük meg a bennünk lévő Krisztus segítségét, aki számunkra mégis homályos, sötét marad számunkra, ha nem világítjuk meg magunknak az Isteni Bölcsesség által. *Ezzel a Krisztuserővel, az új Ozírisszal felszerelten kell Ízisz, az új Ízisz keresésére indulnunk*. Lucifer nem feldarabolni fogja ezt az Íziszt, ahogyan Typhon-Ariman darabolta fel Ozíriszt. Nem, épp ellenkezőleg: ez az Ízisz igazi alakjában az egész Kozmosz szépségében szétterjedt. Ez az Ízisz az, ami a Kozmoszból sok világító színben aurikusan világlik elő. Meg kell értenünk őt, amennyiben a Kozmoszba tekintünk és a Kozmoszt világító színeiben aurikusan látjuk.

De amint egykor Ariman-Typhon jött, hogy feldarabolja Ozíriszt, úgy jön Lucifer, aki ezeket a színeket differenciáltságukban kioltja, aki a részeket, amik szépen ki vannak terjedve, az új Ízisz tagjait, azokat a tagokat, amik a teljes égboltot alkotják, egymással egybe mosódottakká teszi, aki egyesíti őket, aki egybegyömolyítja őket. Ahogyan *Typhon Ozíriszt feldarabolta, úgy rakja össze Lucifer abból, ami a sokféle aurikus színben a világmindenségből hozzánk beragyog, az egy, egységes fehérfényt*, ami átragyogja a világot, azt a luciferi egységes fényt, ami ellen fordult Goethe „Farbenlehre”-jében, amikor is az ellen opponált, hogy abban bennfoglaltatnának azok a színek, amelyek az egész világmindenség titokzatos tettei, sokféleségükben titokzatos tettei fölé kerülnek el.

Keresésünkben azonban keresztül kell törnünk és meg kell találnunk Íziszt! És arra a lehetőségre kell szert tennünk, hogy azt, amit kikutatunk, amennyiben az Íziszt újra megtaláltuk, átültessünk, ki a világmindenségbe. *Azt, amit az újra megtalált fízzsel nyerünk, tudjuk magunk elé tenni, élő módon, úgy, hogy számunkra szellemileg az égi mindenséggé, a Kozmoszá legyen*. A bensőnkben kell megragadnunk Szaturnuszt, Napot, Holdat, Földet, Jupitert, Vénuszt, Vulkánt. *Az egekbe kell átplántálnunk azt, amit Lucifer Íziszből csinált, ahogyan az Ízisz a földbe süllyesztette azt, amit Typhon-Ariman csinált Ozíriszból*. Fel kell fognunk, hogy *a Krisztus-Erő révén egy belső asztronómiát kell találnunk*, mely a világmindenséget ismét a szellem erejéből származónak és abban működőnek mutatja. Akkor, csak akkor, a világmindenség ilyen meglátása alapján fog -az újra megtalált Ízisz-erő, amely azonban most az Isteni Szófia ereje, ennek az újra megtalált Ízisz-erőnek a segítségével - a Krisztus, aki a Golgotái Misztérium óta egyesült a földi léttel, az emberben valódi tevékenységbe átmenni, mivel benne valódi megismeréséhez fog eljutni. *Nem Krisztus hiányzik nekünk, kedves barátaim! Nekünk a Krisztus megismerése, Krisztus Ízisz, Krisztus Szófiája hiányzik*.

Ez az, amit a Karácsonyi Misztérium tartalmaként kell lelkünkbe vésni. Arra kell jussunk, hogy így szóljunk megunkhoz: A tizenkilencedik században maga a teológia érkezett el oda, hogy Krisztusban csak a názáreti Embert lássa. Ez azt jelenti, hogy ez a teológia teljesen luciferizálódott. A lét szellemi alapjaiba többé nem lát bele. Külső természetmegismerés luciferizálva, teológia luciferizálva. Természetesen, ha az ember belső aspektusáról beszélünk, éppoly jól lehetne azt is

mondani, hogy - ahogyan fejtegetéseimből látták - arimani-zálva. Akkor azonban az egyiptomiakra kellene mondani azt: luciferizálva, illetve arimanizálva, ha a külsőről esik szó. - Az újabb embernek a Karácsonyi Misztériumot is új módon kell felfognia. Meg kell értenie, hogy *előbb íziszt kell megkeresnie, hogy Krisztus megjelenhessen számára*. Az, ami az újabb időben a civilizált emberiség számára szerencsétlenségünket előidézte, az nem az, hogy a Krisztust - aki magasabb glóriában áll előttünk, amint az egyiptomiaknak Ozírisz - vesztettük el, s hogy az ízisz erővel kellene keresésére indulni. Nem, amit elvesztettünk, az a Krisztus Jézus megismerése, szemlélete. Azt kell újra megtalálnunk, Krisztus Jézus erejével, mely bennünk van.

Tekintsünk így arra, ami a Karácsonyi Ünnepe tartalma. Hiszen sokak számára ma a Karácsonyi Ünnepe nem egyéb már, mint egyfajta ajándék-ünnepe, valami, amit szokásból évről évre tartanak. Ez a Karácsonyi Ünnepe is azzá vált, amivé életünkben oly sok minden lett: frázissá lett. És mivel ezek a dolgok frázissá váltak, jutott kalamitásaiba, káoszába a modern élet. Ez az a mélyebb ok, amiért a modern élet ebbe a káoszba jutott.

Ha ebből a mi közösségünkben elindulva ki tudnánk fejleszteni a helyes érzéseket az iránt, ami frázissá vált a jelenben és ha ebből a helyes érzületből kiindulva meg tudnánk találni az impulzusokat a megújulásokhoz, amik szükségesek, akkor ez a szellemtudományi közösség megszolgáltatná létét. Meg kellene lennie a megértésnek ezen a közösségen belül arra, hogy mennyire rosszat jelent a modern idők számára, hogy az olyan dolog, mint a Karácsonyi Ünnepe frázis módjára hagyományozod) ék. Meg kellene lennie a megértésnek arra, hogy ennek a jövőben nem szabad így lennie, és, hogy ezeknek a dolgoknak új értelmet kell kapniuk, hogy a régi megszokásokat el kell hagyni, hogy új nézeteknek kell régről megszokások helyébe lépni. Ha ehhez nem tudunk belső bátorságot keríteni, akkor vele-hazudunk az évenkénti Karácsonyünnepre vonatkozó régi frázis fenntartásában, amelyet anélkül ünnepelnek, hogy a lélek a megfelelőt érezné és érzékelné. Mert vajon emberiségként, ennek az emberiségünknek a legmagasabb dolgaihoz felemelkedünk-e úgy, hogy régi megszokásból ezen a Krisztus-ünnepen évente megajándékozzuk egymást? És úgy, hogy legfeljebb az egyes vallási közösségek mai hitvallóinak szintén frázissá vált szavait meghallgatjuk vagy együtt mondjuk el? Meg kellene tiltanunk magunknak, hogy a Karácsony ünneplésének ilyen belső ürességénél maradjunk meg. *Meg kellene tudni tennünk azt a belső elhatározást, hogy egy ilyen ünnepe, amely az emberiséget a maga rendeltetése megértésére kell, hogy felemelje, egy ilyen ünnepe olyan tartalmat adni, amely tényleg a legmagasabb, egyedülálló érzületet képes átvonultatni a leiken.*

Kérdezzék meg Magukat, vajon az érzések, amelyek ma a lelkületekben, a szívekben élnek, a karácsonyfa alatt az ajándékoknál, amit az emberek régi megszokásból, kölcsönösen adnak egymásnak, a karácsonyi üdvözlőlapoknál, amelyekre szokásosan frázisokat írnak, kérdezzék meg Magukat, hogy itt vajon azok az érzések élnek-e, amelyek az emberiséget földi alakulásának értelmé megértéséhez emelik fel! *Az, hogy képtelenek vagyunk bátorságot gyűjteni, hogy korunk frázisossága fölé új tartalomhoz emelkedjünk, ez az, ami korunk balsorsát alapozza meg.* Azonban az, hogy ennek meg kell történnie, hogy egy új tartalom jöjjön, hogy egy olyan tartalom jöjjön, amely ismét olyan érzésekkel képes átjárni bennünket, amik egyedülállóak, amik teljesen megráznak, mint ahogy azok éltek át megrázót, akik az első évszázadokban valódi keresztények voltak, s a Golgotái Misztériumot, Krisztus megjelenését a Földön, a legmagasabbnak, amit egyáltalán megélhet az emberiség a Földön, érzékelték - erre kell emlékeznünk és valami ilyen jellegűt kell újra lelkünkben megteremtünk.

Óh, kedves Barátaim, ez a lélek egyedülálló érzésekhez juthat, ha arra való elkötelezettségét érzi, hogy az új ízisz legendát élje át a modern emberiségen belül; ezt az íziszlegendát ízisz Lucifer általi megöléséről, a kozmikus térbe juttatásáról, mely a *matematikai absztrakttá, azaz ízisz sírjává* vált, ennek az ízisznek a kereséséről, ennek az ízisznek a belső szellemi-megismerőerők ösztönzése általi megtalálásáról, amik azután a halottá lett ég helyére azt helyezik, ami a benső életből kifolyólag újra azoknak a szellemi hatalmaknak emlékeként jelenteti meg a csillagokat és a planétákat, akik a teret átjárják. *Ma csak akkor pillantunk helyes értelemben a Jászol felé, ha azt, ami így a teret átjárja, egy egyedülálló érzületben éljük át és utána arra a Lényre tekintünk, aki a Gyermekek által költözött e világba.* Tudjuk, magunkban hordjuk ezt a Gyermekeket, azonban a megértést kell elébe tárni. Ezért úgy, ahogyan az egyiptomi Ozíriszről íziszre tekintett, kell megtanulnunk újra az új íziszre, a szent Szófiára tekinteni. Nem azáltal, hogy egyedül kívülről lép

be valami, *fog a huszadik század folyamán Krisztus szellemi alakjában, újra megjelenni*, hanem azért, hogy az emberek megtalálják azt az erőt, amit a szent Szófia képvisel. Az újabb korban a tendencia abban állt, hogy éppen ezt az íziszterőt, éppen ezt a Máriaerőt veszítsük el. Mindaz, ami csak felvonult az emberiség modern tudatában, ölte meg. És az újabb hitvallások részben éppen a Máriát illető szemléletet irtották ki.

Ez az, ami mintegy a modern emberiség misztériuma: hogy alapján véve Mária-íziszt megölték, hogy keresni kell őt, amiképpen Oziriszt keresték odaát Ázsiában, a távoli égi terekben azzal a hatóerővel kell keresni, amit Krisztus képes kioldani bennünk, ha igazi értelemben adjuk oda magunkat Neki.

Képzeljük csak jól el ezt magunknak, mélyedjünk el ebbe a szükségszerűen átélésre váró újabb íziszlegendá-ba, járja az át lelkünket, úgy helyes értelemben fogjuk átélni azt, amiről az emberiség sok képviselőjén át azt hiszi, hogy az tölti ki a Szentestét, hogy a Karácsonyba lépjen! Hiszen lehetne úgy is, hogy ez a szellemtudományi közösség olyan emberek közössége lenne, akik a szeretetben vannak összekötve, mert úgy érzik, hogy a közös keresés, kötelességük. Vegyük észre ezt a legintimebb, legbensőbb feladatunkat! *Helyezkedjünk szellemben a Jászol elé*, hozzuk el a Karácsonyi Gyermekeknek ezeket az áldozatokat és ajándékokat, amik annak megismerésében állnak, hogy *valami egyedülállónak kell lelkünkön átvonulnia, hogy a modern emberiség feladatainak teljesítéséhez juthasson el, amelyek a barbárságból egy valóban új civilizációba vezethetnek!*

Mindenesetre ehhez az szükséges, hogy köreinkben az egyik a másikat valóban szeretetben segítse, hogy tényleg a lelkek közössége legyen, hogy mindaz, ami féltékenység és hasonlók, sorainkból eltűnjön, és, hogy ne csak odapillantson egyik a másikra, hanem mindannyian együtt a közös nagy cél felé. Ez is abban a titokban rejlik, amit a Karácsonyi Gyermekek hozott a világba, hogy lehet közös cél felé tekinteni, anélkül, hogy az emberek egymásközt diszharmóniába kerülnének, mivel a közös cél a harmóniában történő egyesülést jelenti. És a Karácsonyi fény tulajdonképpen világítson békefényként, mint olyan fény, ami külső békét csak azáltal hozhat majd, hogy előbb belső békét áraszt az emberi szívekbe. Értünk kellene *hosszá*, hogy így szóljunk magunkhoz: Jussunk el oda, hogy szeretetben működjünk együtt a nagy feladatokban, csak akkor értjük meg a Karácsonyt! Ha ide nem jutunk el, akkor nem értjük meg a Karácsonyt.

Nem tudnánk-e egyszer feltenni magunkban, annak utánagondolni, hogy, ha magunk keltettünk diszharmóniákat, hogy ezek a diszharmóniák Annak megértésétől választanak el, Aki a Kozmikus Karácsonykor jelent meg az emberek között. Nem engedhetnénk-e lelkünkbe ezt a Karácsonyi Misztériumot valami olyanként, ami lelkeinket szeretetben és egyetértésben *hosszá* össze? Ha nem értjük meg helyesen, ami a szellemtudomány, úgy képtelenek leszünk rá. Ha azonban mindazt bevisz-szük, amit csak összeszeddegettünk a világ minden sarkából, ahol ma egyedül a frázisok és rutin uralkodnak, ha bevisszük ezt a közösségbe, akkor ebből a közösségből semmi sem lesz! Emlékezzünk arra, hogy egy jó nehéz év áll e közösség előtt, hogy minden erőt össze kell szedni és ünnepeljük ebben az értelemben a Karácsony Ünnepe. Óh, szeretnék szavakat találni, amelyek mélyen mindenkinek a szívéhez szólnak ezen a mai estén! Önök közül akkor mindenki erezné, hogy azokban a szavakban, amelyekkel ma szólok Önökhöz, az az üdvözet rejlik, ami felhívás rá, hogy a szellemtudományt *hevítsük jól fel a szívben, hogy olyan erővé váljon így, ami a borzalmas nyomás alatt élő emberiséget felsegíthesse*. Ilyen szempontokból kiindulva fogalmazódtak a gondolatok, amiket el akartam Önöknek mondani. Legyenek meggyőződve róla, hogy mindegyikük számára meleg karácsonyi üdvözetként szántam, olyannak, hogy az a legjobb értelemben vezessen át az új évbe. Fogadják ebben az értelemben azt, amit szeretetteljesen gondolt karácsonyi üdvözetként akartam ma elmondani.

III.

Dornach, 1920. december 25.

Két irányba tekinthetünk, ha arról van szó, hogy a Karácsonyi Misztérium értelmében értsük meg a Golgotái Eseményt: a csillagos ég irányában az egyik oldalon, annak minden titkával és az ember benső irányában annak minden titkával, a másik oldalon. Hiszen ezekben a napokban utaltam arra, hogy ebből a csillagos égből ismerték fel az úgynevezett Napkeleti Mágusok a Krisztus Jézus megérkezését a Földre, hogy hogyan fogadták azokból a látásokból, amelyek az emberi bensőből szövődtek, a mező szegény Pásztorai a híradást az Emberüdvözítőről. Erre a két irányra, amelyekből alapjában véve az ember minden ismerete származik, szeretnénk ma mégegyszer figyelmünket fordítani, ahonnan tehát a Föld tulajdonképpeni céljára vonatkozó legmagasabb megismerésnek is jönnie kellene, erre kívánjuk ma újból figyelmünket ráirányítani.

Ha azokra az időkre tekintünk vissza, amik a Golgotái Misztériumot előzik meg, úgy az emberlélek egészen más állására találunk az Univerzumhoz és önmagához is, mint a Golgotái Misztériumot követően. A külső történelem-szemlélet számára ugyan ez nem mutatkozik meg annyira intenzív értelemben, azon okból, mert a régi megismerés kifejezetten olyan időkhöz tartozik, amik hosszan, évezredekkel előzték meg az Atlantiszutáni idők során a Golgotái Misztériumot. Amikor elközeledett a Golgotái Misztérium, a megismerésnek ez a módja már gyengébbé vált és azt mondhatjuk, hogy már csupán egyes, különlegesen kiválasztott emberek voltak, mint a Napkeleti három Mágus, akik olyan mélyreható megismeréssel rendelkeztek, mint ami náluk került felszínre és, hogy a másik oldalon csak egészen különlegesen pártfogolt, a bensőség számára fogékony Pásztorok, tehát emberek a népből, akik olyan látomásokat tudtak kialakítani az alvásból, mint amire ezek a Pásztorok voltak képesek. Azonban ezek az ember Mindenség-hez való megismerés-kapcsolatainak éppen maradványai voltak csak, mind a Mágusok oldalán, mind a másik oldalon, a Pásztoroknál.

Még mi sem mondhatjuk, különösen mostani időnkre, hogy az emberiség már különösen világosan fejezné ki azt a megismerésmódot, mely a Golgotái Misztérium óta vonult be az emberiségfejlődésbe; de általában mégis érvényes az, amit ma este akarunk lelkünk elé állítani. A kereszténység-előtti mód, a csillagos éghez viszonyulni, olyan volt, hogy az emberek a csillagokat nemcsak azon a prózai absztrakt módon látták, mint ahogyan manapság látják. Az, hogy ezek az emberek a régebbi időkben a csillagokról, mint élőlényekről beszéltek, nem egyszerűen kitalálás alapján történt - ahogyan azt egy rendkívül tökéletlen tudomány véli -, az a csillagos ég szellemi, még, ha ösztönszerű, atavisztikus szemléletéből jött. A csillagos égboltot a régebbi időkben ugyanis úgy látták, hogy nem csupán a fénypontokat vagy fényfelületeket, hanem ott valami szellemit láttak, amit abban az értelemben tudtak megjelölni, ahogyan ezek a régi emberek a csillagképeket jelölték, mivel bolygórendszerünk egyes planétáit, élő lényekkel áttelekítettnek érzékelték. A szellemit látták a tág csillagos égbolton. És ebben az összefüggésben, amidőn ezek a régi emberek a csillagos eget a maga szellemi elemében látták, látták továbbá mindazt, ami az ásványi és a növényi világra vonatkozik. *Tehát a csillagos égboltot, az ásványi és növényi világot, a lét e három területét a régi emberek egyetlen megismerőképességgel látták.* A csillagokról lelkes lények módjára beszéltek, de az ásványokról és a növényekről is mint lelkes lényekről beszéltek.

Nem szabad azonban azt képzelnünk, hogy e régi időkben az emberek megismerőképessége olyan volt, mint a miénk. Nemrégiben a megismerés egy fokát mutattam be Önöknek, mely nem is olyan nagyon különbözik a miénktől, de amit elképzelni alapjában véve ma sokak számára már nehézséget okoz. Azt mondtam, hogy a görögök, különösen legkorábbi kultúrájukban a kék színt egyáltalán nem látták, tehát, hogy nem volt meg számukra, felettük a kék ég. Ez olyasmi volt, ami a görögöknek nem volt meg. A színt inkább az aktív, pirosassárga oldal felé érzékelték. Nem is festettek azzal, amik ma a mi kék árnyalataink. Ez a kék csak később lépett fel az emberi észlelés számára.

Képzeljék csak egyszer el, hogy minden kék árnyalat elmarad a világból, tehát minden zöld is másképpen néz ki, mint ahogy az ma látszik számunkra, akkor azt kell mondaniuk: Még a görög számára is másképpen nézett ki a világ önmaga körül, mint a mai emberiség számára. A mi világunkétól még nagyobb mértékben eltérően festett a régebbi világok emberei számára a környezet. Abból a világból, amit a régiek áttekintettek, fokozatosan visszavonult a szellemi. A csillagvilágokból, az ásványi világokból, a növényi világból visszahúzódott a szellemi, és amennyiben a szellemi visszahúzódott, úgy lettek tompábbá az élő, az aktív színek. Ezzel szemben a háttérből előjött az, ami kékként léphetett az érzékelés elé. És amint az emberiségben egyre inkább lépett fel a képesség a kék számára, a sötétebb színek számára, változott át az, amit a régiek érzékeltek a maguk eleve-nen-vonzó, mondhatnám aktív színgazdag asztrológiájában, változott át a szürke, színtelen geometriába, mechanikába, amivel ma, amennyiben ezt a geometriát és mechanikát bensőnkől hozzuk elő, nem látjuk környezetünkben többé azt, amik a csillagvilágok titka. A régi asztrológia abba a világba alakult át, amit ma a Kopernikuszi, Galilei-i, Kepleri értelemben képzelünk magunknak el: az égi mechanikai világába. Ez az egyik oldal.

A másik oldal az, hogy azokban a régi időkben egy intenzív belső képessége volt az embernek, észlelni azt, ami a földből kifelé, mintegy a föld fluidumaként áramoltatta körül az embert. Tehát - azt mondanám -, hogy mint a csillagos égbolt ellendarabja, jelentkeztek egy benső érzékelő-képességen keresztül, bizonyos belső képességeken keresztül, a föld fluidumai. Régi időkben az embernek finom fogékonysága volt minden iránt, ami országa klímájának a sajátossága volt, minden iránt, ami a talaj sajátossága volt. Az a körülmény, hogy az ember meszes talajon élt, vagy egy gránittalajon élt, egy másfajta feláramlását jelentette számára annak, ami a földben volt. Amit azonban így feláramolni érzett, számára nem úgy mutatkozott, mint valami sötét érzés, mint tompa-homályos élmény, hanem az úgy szállott fel benne, mint a színek, felhők, amelyeket bensőleg érzett át. *És éppen úgy, ahogyan a földi mélységeket érezte, úgy érezte embertársánál az emberi lelket és így érezte az állati életet is.* Elevenebb, intenzívebb volt ez az érzés. Mint ahogyan egyfajta külső megismerőképesség volt, ami által az ember beletekintett a csillagos égboltozatba, ami által az ásványokat, a növényeket a maguk szellemiségében atavisztikus, ösztönös szellemi látással áttekintette, ugyanúgy ösztönös, benső szemléléssel érzékelte, hogy szellemileg mi élt a föld mélyében. Nem pusztán csak beszélt a meszes talajról, hanem bizonyos elemi lényiségek léptek elébe, más fajtájúak a meszes talajból és más fajtájúak a gránit- vagy gneisz-alapból.

Azt is érezte, ami a többi emberben élt, aurikusan, ami azonban mintegy a Földtől kapott öltözékbe bújtatása volt az embernek; és különösen az állatokat érezte aurájukban földi lényekként. Számára az, ami a Földön mint az alap és talaj élt, mint a föld benső melege, mintegy az egész állatvilágban folytatódott. Amikor a pillangókat a növényekre látta szállni, ő, a régi ember, mindig úgy látta, hogy azt vonják maguk után, ami a Földből teremtődött. Mint egy aurikus felhőben észlelte azt, ami a Föld felett suhant állatként el. Mindez fokozatosan visszahúzódott és a prózai világ maradt hátra az emberi észlelet számára, amely kifelé helyeződött át, úgy, hogy az ember most környezetét kezdte úgy megpillantani, amint ma - anélkül, hogy a szellemi érzékelnénk - látjuk a színes környezetet. *És az, amit az ember így belső érzékeléssel látott, az alakult át modern természetmegismerésünkbe; az, amit külső érzékeléssel szellemileg látott, az alakult át modern matematikánkká és mechanikánkká.*

Így fejlesztettük ki egyik oldalról azt, ami a szegény Pásztorokat a mezőn benső szemléletükhöz juttatta el, a modern természetszemléletet; és abból, ami a Napkeleti Mágusokat a Csillag érzékeléséhez hozta, amely a Krisztust adta hírül, abból fejlesztettük ki *száraz* matematikánkat és mechanikánkat. *Annyi volt még meg abban az időben az egyes embereknél a külső észleléshez és a belső észleléshez, hogy Jézus Születési Misztériuma ílymódon mindkét oldal felé hírt adhatott magáról.*

Mi is képezte hát tulajdonképpen az alapját ennek az észlelésnek? Nos, *abban az időben, amit a halál és egy új születés között élünk át, tehát amit átélünk, mielőtt születés által a földi létbe léptünk, ebben az időben tulajdonképpen kozmikus tereket éltünk át.* Individualitásunk ott nem volt úgy ahhoz a térhez kötve, amit bőrünk zár körül, hanem ez a lét kozmikus terekre terjedt szét. És a mágikus látásnak az a régi képessége, ami így a Napkeleti Bölcséknél, a Napkeleti Mágusoknál még megmutatkozott, lényegében olyan képesség volt, ami a halál és a születés idejéből nyomult

be különösen erősen az emberekbe, tehát egy *születés előtti képesség volt*. Az, amit a csillagvilágon belül a születés előtt élt át a lélek, ez lett különleges képességgé újra-ébresztve azoknál, akik a Mágusok tanítványaivá lettek. Amennyiben a Mágusok tanítványai ezeket a különleges képességeket kifejlesztették, mintegy ezt mondhatták: Egészen bizonyosat éltem át, mielőtt még leszálltam volna ebbe a Földi világba, a Merkúrral, Nappal, Holddal, Szatur-nusszal, Jupiterrel. - És az, hogy ez a kozmikus visszaemlékezés mintegy felmerült, ez vezette őket ahhoz, hogy a szellemet immár az egész külső világban meglássák, az ember sorsát a Földön meglássák, abból, amit a csillagvilágon belül láttak, a születés előtti létre történő emlékezés révén.

Azok a képességek, amikkel a földmélyeket, az emberi-lélek-titkokat, az állatinak a lényét észlelték, olyan képességek voltak, amik előbb csíraszerűen fejlődtek az emberben és amik aztán csak a halál után léptek feltehát *halál utáni képességek*, amelyeknek *csak a halál után kellene kreatívokká válniok*, de fiatal, csíra-erős képességek. Ha ezek a képességek az ember számára csak halál után különösen kreatívak is, mégis a földi életben csíra-erős képességekként különösen a földi élet első idején, a gyermekeknél lépnek fel. *Azok a növekedési erők*, amikkel a növekvő gyermek rendelkezik, s amelyek a szellemiből rügyeznek, sarj adóznak, ezek az erők, amelyekkel különösen a gyermek rendelkezik, ezek a későbbi években aztán az embereknél egyre inkább háttérbe szorulnak, *visszahúzódnak* és éppen azok az erők, amelyek a születés előtt voltak meg, azok töltenek el egyre inkább. Halál után azonban ezek a gyermeki képességek újra fellépnek és csak különlegesen tehetséges emberek tartják meg ezeket a késői életkorig. Mivel - ezt itt már egyszer említettem - ami zseniális képességünk marad a későbbi évekre, azoknak a körülményeknek köszönjük, hogy gyermetegebbek maradtunk, mint azok akiknek nincs, vagy kevésbé van ilyen képességük. A gyermeki képességek tovább-megtartása a későbbi életkorban a különleges leleményesség képességével és hasonlókkal gazdagít. Minél inkább tudjuk *megtartani a gyermeki képességeket* annak ellenére, hogy érettebbek leszünk, annál alkotóbb, kreatívabb emberek leszünk. *Ezek a kreatív erők azonban a halál után különös mértékben lépnek újra fel.*

Különösen a *kereszténység előtti idők egyes népeinél volt arra lehetőség, hogy azokkal a képességekkel, amik a születés-előttiből maradtak meg, megtermékenyítsék meg a halál utáni képességeket*. Azáltal, hogy ezek a népek kevésbé fejlesztették ki azokat a megismeréseket, amelyek éppen a Napkeleti Mágusoknál léptek fel, - amennyiben, ezeket a képességeket inkább hagyták vissza húzódni és a halál utáni képességeket hagyták inkább előtérben, és mindketten annyira kölcsönösen hatották át egymást, hogy a születés előtti képességek megtermékenyítették, élettel hatották át a halálutániakat – ezáltal képződött ki az ilyen embereknél azután a prófécia adottsága, az az adottság, hogy a halálutáni képességéből mondják meg profetikusan előre a jövőt. Amit zsidó prófétáknak hívunk, azok olyan emberek, akiknél azok a képességek alakultak ki különlegesen, amelyek a halálutániak voltak, amelyek azonban itt nem csupán az ösztönösnél maradtak meg, mint a szegény mezei Pásztoroknál, a híradáskor, hanem amiket azok a más képességek hatottak át, amiket intenzívebben alakítottak ki olyan embereknél, mint a Napkeleti Mágusok és amelyek egészen különleges megismerésekhez vezettek, amelyek a csillagos ég és folyamatainak a titkaira vonatkoznak.

Csillagos ég Ásványvilág Növényvilág
Földmélye Emberi lélek Állati élet
Születés előtti képességek
Halál utáni képességek

Nos, érthetőnek tűnik majd, mennyire össze kellett illenie a mező Pásztoraihoz érkező híradásnak a Napkeleti Mágusok megismerésével. Hiszen a Napkeleti Mágusok megismerése saját területükön olyan volt, hogy a csillagos ég különlegesen mély titkait tudták szemlélni, így oda juthattak, hogy azokból világokból, amikben az ember a halál és egy új születés között van, amikből az a képessége származott, amellyel a csillagos eget hatolták át, hogy ennek a *megismerésnek a f okozásából, f eleme-léséből* származott ez a szemléletük: Itt ebből a világból, amely közvetlenül a születés és a halál között nem tartozik az életünkhöz, de amely az életünkhöz tartozik a halál és az új születés

között, ebből indul el egy Lény, a Krisztus, a Földre le. - A csillag-megismerésből adódott a Mágusok számára a krisztus elközeledése.

És mi adódott a mezei Pásztorok számára, akik a különleges képességet fejlesztették ki, hogy a földmélye irányában érezzenek? Nos, a Föld pedig valami mássá lett, amint a Krisztus elközeledett. A Föld megérezte ezt a Krisztus-közeledést. A Föld új erőket hordozott magában, amelyek éppen azáltal jöttek, mert a Krisztus közeledett. Az, amit a Föld reflektált, az a mód, ahogyan a Föld reagált a Krisztus közeledésére, ezt érzékelték a Föld mélye felől a mezei Pásztorok, jámbor értelmükkel, így a Napkeleti Mágusok számára a tértávolságok ugyanazt hirdették, mint amit a Pásztorok számára a Föld mélységei hirdettek.

Az az idő volt ez, amikor a régi megismeréseknek még megvoltak a maradékai. Ezért kell odanéznünk az olyan — az akkori idők számára is - kivételes emberekre, mint amilyen a három Mágus volt a Napkeletről és, mint amilyenek ezek a különleges Pásztorok voltak, a mezőn. Mindkettő a maga módján őrizte meg azt, ami az emberiség számára a többé vagy kevésbé általánosságban továtűnt. Ezért volt képes a Golgotái Misztérium számukra azon a módon hírt adni magáról, amennyiben elközeledett, ahogyan éppen hírt adott magáról.

Ezeket a dolgokat éppenséggel úgy kell szemlélni, hogy a szemlélet szokásos történelmi módjához még azt is figyelembe vesszük, ami szellemtudományi megismerésként adódhat az ember számára. Bizonyos értelemben meg kell próbálni a tértávokat és a lélek mélységeit bejárni. És ha helyes módon járják be bizonyos szempontból a tértávokat, akkor megtanulják megérteni annak módját és rendjét, ahogyan a Napkelet Mágusai élték át a Golgotái Misztérium elközelését. Ha megkísérlik kikutatni a lelki mélységeket, akkor meg lehet érteni, hogyan adta hírül magát a Pásztoroknak az, ami akkor a Földhöz annyira elközelített, hogy már maga a Föld is ennek az elközelgőnek az erőt észlelte önmagában. Ami a születés előtti képességekként a Mágusoknál fejeződött ki, inkább felel meg valami intellektuálisnak, egy megismerésnek. Mindenesetre az intellektuális akkor más volt még, mint ma. Ami ellenben a Pásztoroknál működött, inkább egy akaratnak felel meg és ez akarat egyidejűleg az, ami az univerzumbeli növekedési erőket mutatja. Úgy, hogy - azt szeretném mondani - a Pásztorok az akaratukon át kapcsolódtak egybe azzal, ami Krisztuslényként közeledett a Földhöz. Az is érezhető, ahogyan a Napkeleti Mágusokról szóló elbeszélések - még ha a mai bibliákban többnyire tökéletlenül is állanak - tükrözik a megismerési módot, amellyel a Mágusok közeledtek a Golgotái Misztériumhoz: az ez, ami a külső tudatban él számunkra. És az elbeszélésnél, ennél a bensőséges elbeszélésnél, ahogyan a Pásztorhíradás áll az Evangéliumban, érezzük, ahogy itt az emberi akaratra, a lelkületre, a belső emotív elemre történik utalás. „Isten megnyilatkozása az Egekből és béke az embereknek a földön, akik jóakarátúak”. Érezni az akarat áramlását a Pásztorhíradásban. És ha a Mágus-megismerés fényteli elemét érzik, akkor a teljesen más módot is érzik. Így jutunk közel annak a teljesen mély jelentőségéhez, amit az Új-testamentumban beszélnek el, mint Mágusmegismerés és Pásztorhíradás, ha megpróbálunk egészen mélyen beletekinteni az emberi megismerésbe és emberi akarásba, a születés előttibe és a halál utániba.

Születés előtti képességek
Intellektuális
Halál utáni képességek
Akarat

Számunkra - mondtam - az, ami a régiek számára mint csillagvilág, mint ásványvilág, mint növényvilág eleven szellemi világ volt, a mi számunkra az érzéki síkká lett. Az, ami korábban belső megismerés volt, az a felületre húzódott. Ha elképzeljük magunknak az embert és belső megismerését, amint az különösen a Pásztoroknál lépett fel, mint bensőt képzeljük el és azt, ami a Mágusoknál lépett fel, mint a külsőt képzeljük el, úgy ez a külső megismerés s Mágusoknál az, ami a tértávokban ért el addig, hogy a szellemet észlelje; az, ami bensőként él, azokhoz a látásszerű tapasztalatokhoz vezet, amik a föld mélyét, de szellemileg is érzékelik.

És ami itt belső megismerés, ami a Pásztoroknál mutatkozott meg (lásd az „A” rajzot: piros), az az emberiség további fejlődése során egyre kifelé növekszik és a mai külső észleletté válik. Azzá, amit tapasztalati észleletnek nevezünk. Ami ezzel szemben a Mágusoknál az étellel átjárt csillagos

világ megismerését közvetítette, az a benső felé vonul, úgy mondanám, inkább vissza az agy felé, és matematikai, mechanikai világunkká (lásd a rajzot: zöld) lesz. Egy keresztveződés zajlott tehát le. Ami korábban a kereszténység előtti időben benső megismerés volt, képszerű, naiv, ösztönös imagináció, *külső megismerésünk lesz, érzéki észlelés lesz; ami külső megismerés*

volt, amivel átfogták a csillagvilágot, befelé húzódik és a száraz geometriai-matematikai-mechanikai világgá lesz, ami most már a bensőnkől adott a számunkra.

A mai ember benső megvilágosodás által semmi egyebet, csak matematikait-mechanikusait érzlel. Csak olyan kiválasztott szellemek, mint pl. *Novalis*, emelkednek fel ahhoz, hogy valami olyannak, mint épp a matematikaimechanikai benső, a költőiségét, fantáziával mélyen telítettségét érzékeljék és költőien ábrázolják is, amit *Novalis* olyan szép módon, még hozzá harmonikusan énekelt meg. Amit *Novalis* megénekelte, ma a hétköznapi ember számára a háromszögek, a négyszögek *száraz* világa, a négyzetek és az összegek és a különbségek száraz világa, a közönséges ember számára az a világ ez, ahol kimondunk valamit, pl. hogy két erő a paralelogrammában talál megfelelő ábrázolást eredőjükre. Közönséges ember eléggé prózai hozzá, hogy ezt a világot sivárnak, száraznak érezze: nem kedveli. A kiválasztott *Novalis* megénekelte, mert él még benne valami annak az utóhangjából, ami ez a világ - amíg vissza nem húzódott bensőjébe - volt. Az a világ volt, amelyből a Jupiter-, a Szaturnusz-szellemet, amelyből a Kos-, a Bika-, az Iker-szellemet érzékelték. A régi, fényteli csillagvilág volt ez, amely visszahúzódott csak és visszahúzódásának egyelőre első stádiumában: a látszólag száraz, mechanikai-matematikai világ. És az, ami más módon intenzíválódott a mezők Pásztorainál az Angyalok magasságokból jövő hangjának meghallására, bennünk az - szárazán, higgadtan, legyengülve - az érzéki külvilág észlelésévé vált. Ásványokat és növényeket érzékelünk vele ma és csillagokat, míg a másikkal, alig kimondottan a földi mélységeket, vagy az emberi és állati világot érzékeltük. Ami azonban ma a matematikai-mechanikai-foronómiai világgá halványodott, az, ami egykor az asztrológia volt, annak a régi megismerés számára olyan ereje volt, hogy ennek a megismerésnek a révén bontakozott ki égi Lényként Krisztus a Mágusoknak. És a Földre gyakorolt mély befolyás, az egész hatóerő, amellyel Krisztusnak a Földben működnie kellett, annak a számára, ami mai közönséges érzéki megismerésünk - amivel semmi mást nem látunk, mint a fű zöld felületét, az állatok barnás bőrét -

ennek a számára, amikor az még nem húzódott ki a pusztá szemekbe, a pusztá bőrbe, a mezők Pásztorainál azt hirdették, amivé Krisztusnak a Föld számára kellett válnia.

Az utat újra meg kell vissza találnunk, kedves Barátaim, újra meg kell találjuk a lehetőséget, hogy a benső, mely ma csak száraz matematika, képszerűen intenzív-lódjék, egészen az imaginációig. Meg kell tanuljuk felfogni az imaginációt, amit a beavatási tudomány tárgyal. Mit is tartalmaznak ezek az imaginációk? Folytatásai annak, ami által a Napkeleti Bölcsék Krisztus eljövételét felismerték. Az imaginációk a sarjai, utódai annak, amit a régiek a csillagképekben, a csillagimaginációkban, az ásványi imaginációkban, az aranyban, ezüstben, rézben láttak, így láttak a régiek a megfelelő imaginációkban és mindennek utódai ma a matematikai képességek. A matematikai képességek lesznek azok a képességek ma, amik az imaginációkat megértik. És így kell majd a benső kiképzéséből keresni a Krisztus-Lény megértését.

A külső észleletet is el kell azonban mélyíteni. A külső észlelet maga is annak ivadéka, amik egykor a belső élmények voltak, amik ösztönös természetűek voltak. *Az az erő, ami a híradás Pásztorainál még a bensőben, a szívben volt, ma csak a szemekben, a fülekben van.* Teljesen az ember külső oldalára tolódott és ezért csak a külsőt érzékeli, az érzéki síkot. *Azonban még tovább kell kifelé mennie. De ehhez el kell az embernek hagynia a testét és az inspirációra képessé válnia.* Akkor az az inspiráció, tehát a ma kifelé kivívandó észlelés, a beavatási tudomány alapján ugyanazt fogja nyújtani, amit a mezei Pásztorok naiv belső megismerése kapott a híradás révén.

Ha így, ahogyan régen az asztrológia a Mágusoknál és az emberi szívi szemlélet a mezők Pásztorainál, amik az újabbkori emberben együtthatnak, ami a beavatástudományból imagináció és inspiráció által jön, akkor az ember az imagináció és az inspiráció megismeréséi révén újra fel fog emelkedni az élő Krisztus szellemi megragadásához. Meg kell érteni, az Ízisznek, az élő, az Isteni Szófiának miért kellett - annak a fejlődésnek ellenében, mely az asztrológiát a matematikába, a geometriába, a mechanikába hajtotta -, elvesznie. Azt is meg fogják azonban érteni, hogy, ha ebből a holtak mezejéből, matematikából, foronómiából és geometriából életrekeljük az élő imaginációt, ez akkor az Ízisz megtalálását jelenti, az új Ízisz megtalálását, az Isteni Szófiát, akit meg kell az embernek találnia, hogy a Krisztus-Erőt - mely a Golgotái Misztérium óta van meg benne - élő módon, igazából élő módon azaz fényszerűen áthassa.

Most éppen ez előtt a forduló előtt állunk. A külső Föld nem nyújtja majd azokat a javakat az embernek, amik iránt újabban megszokta, hogy igényli őket. A nagy konfliktusok, amik az utóbbi évek félelmetes katasztrófáit idézték elő, a Föld egy nagy részét már kultúr-romhalmazzá változtatták. További konfliktusok fognak elkövetkezni. Az emberek a következő nagy világháborúra készítik elő magukat. Még tágabb körre terjed a kultúra szétrombolása. Abból, ami éppen az újabb emberiség előtt a legértékesebbként állt a megismerés és az akarás számára, abból közvetlenül semmi se vehető. A külső földi lét, amennyiben korábbi idők eredménye, el fog múlni és egészen hiábavalóan remélnék azok, akik úgy hiszik, hogy a régi gondolkodási és akarati megszokások tovább folytathatók. Aminek felszínre kell törnie: a minden területen új megismerés és új akarat. Meg kell ismerkednünk egy kultúra, egy civilizáció elmúlásának gondolatával; be kell azonban tekintenünk az emberi szívbe, a szellembe, aki az emberben lakik. *Bizalommal kell lennünk ehhez az emberszívhez és ehhez az emberi szellemhez, amik bennünk laknak, hogy mindannak a révén, amit tenni tudunk, a régi civilizáció rombadőlésén belül alakulatok keletkezzenek, igazi új alakulatok jöjjenek létre.*

Ezek az új alakulatok nem jönnek létre, ha nem vagyunk hajlandók valóban komolyan tekintetbe venni azt, aminek az emberiség számára szükségszerűen meg kell történnie. Olvassanak utána a „Hogyan jutunk a Magasabb Világok megismeréséhez?”² c. könyvemben. Felrajzoltam ott, hogy az ember, ha magasabb megismerésekhez akar eljutni, előbb megértést kell kialakítania arra vonatkozólag, amit a *Küszöb Órével történő találkozásnak* hívnak. Arra történt utalás, hogy a *Küszöb Órével történő ez a találkozás azt jelenti, hogy akarás, érzés, gondolkodás bizonyos módon szétválnak, hogy az emberi kaotikus egységből egy hármasságnak kell létrejönnie.* Ennek a megértésnek, aminek a szellemtudomány tanítványa számára meg kell nyílnia, amennyiben tisztába jön azzal, hogy mi is a *Küszöb Óre*, ennek a megértésnek meg kell nyílnia az egész újabb emberiség számára, a civilizációs folyamat vonatkozásában. Ha nem is a *külső tudat számára, a belső élmények tekintetében az emberiség azon a területen halad át, amit a Küszöb Óre*

területének is jelölhetünk.

Az újabb emberiség egy Küszöböt lép át, melyen egy jelentékeny Őr, egy komoly Őr áll. És ez a komoly Őr mindenekelőtt ezt jelenti ki: *Ne csüngjetez azon, ami régi időkből hagyományozódott át. Szívetekbe nézzetek, lelke-tekbe nézzetek, hogy új alakulatokat teremthessetek. Ezeket az új alakulatokat csak úgy hozhatjátok létre, ha megvan az a hitetek, hogy a szellemi világból jöhetnek ehhez a szellemi új-teremtéshez, a megismerési erők és az akaraterők.* - Ami az egyes ember számára a magasabb megismerések világba való belépésnél egy különösen intenzív esemény kell legyen, korunkban bizonyos értelemben öntudatlanul megy végbe az egész emberiség számára. És azok, akik szellemi közösségekbe egyesülnek, lássák be, hogy a jelenben a legszükségesebbhez tartozik, az embereket ennek a Küszöb-területen történő áthaladásnak a megértéséhez vezetni.

Amiképpen az embernek, mint *megismerő lénynek* meg kell értenie, hogy *gondolkodása, érzése és akarata egy bizonyos értelemben* elválnak, és azokat magasabb értelemben kell összetartania, *ugyanígy kell az újabb emberiség számára érthetővé tenni azt, hogy egymástól külön kell válniok a szellemi életnek, a jogi vagy állami életnek és a gazdasági életnek és az összetartás magasabb kötetlenségét - mint amilyen az eddigi állam volt - kell megalkotni.* Nem valamiféle programok, ideák, nem valamiféle ideológiák, amik egyeseket rávihetnek arra, hogy a *társadalom organizmusa hármasság tagolódásának* ezt a szükségességét elismerjék; hanem az

² *Kiadó megjegyzése:* Id.: JÁSPIS 1990 óta kiadott számaiban.

emberiség továbbfejlődésének mély ismerése az, ami mutatja számunkra, hogy ez a fejlődés egy küszöb területhez érkezik el, s hogy ott áll a komoly Őr, s hogy azt igényli - ahogyan az egyes ember számára, aki a magasabb megismeréshez halad előre, igényli: *Viseld el a képzetalkotásba, érzésbe, akartba szétválást -, hogy az egész emberiség számára igényli: Tagoljátok szét azt, ami máig kaotikus egységben volt összekeveredve a bálvány-államban, válasszátok szét egy szellemi alakulatba, egy jogi-állam-alakulatba, egy gazdasági területbe.* - Másként nem jut tovább az emberiség, különben szanaszét reped, szétesik a régi káosz. Akkor azonban, ha szétesik, nem az emberiség számára szükséges formája lesz, hanem egy arimani vagy luciferi alakja lesz, mialatt a Krisztusnak megfelelő alakot egyedül a szellemtudományból következő, a jelenkori küszöbön-áthaladásról való megismerés tudja csak megadni.

Ez kedves Barátaim valami, amit ha helyesen értjük a szellemtudományt, most a karácsonyi időben is el kell magunknak mondani. A kis gyermek, aki a Jászolban fekszik, az emberiség jövőjébe való szellemi fejlődés gyermeke kell, hogy legyen. Amiképpen a Pásztorok a mezőn útra keltek a Híradást követően, ahogyan a Napkeleti Bölcsék keltek útra a Híradást követően, hogy megnézzék, miként jelenik meg kis gyermekként Az, aminek az emberiséget előre kell vinnie, ugyanígy útra kell kelnie az új emberi világnak a Beavatástudomány felé, hogy a Beavatástudományból, úgy mondanám, a kis gyermek alakjában, észlelje, hogy mivé lesz a jövő számára az szellemtudomány által hordozott, hármasságú társadalom-organizmus. Szét kellene repednie a régi állami formának, ha nem az ember vezetné azt át a tagolódásba, úgy kellene ekkor szétrepednie, hogy magától, önmagából fejlesztene ki egyik oldalon egy szellemi területet - de ez akkor igen kaotikus lenne, amely teljesen arimani-luciferi vonásokat venne fel -, és a másik oldalon egy gazdasági terület, újra arimani-luciferi vonásokkal és úgy az egyik, mint a másik is, az állami képződmény cafatait vonszolná maga után. Keleten inkább arimani-luciferi szellemi-államok fognak kifejlődni, nyugaton inkább arimani-luciferi gazdasági államok, ha az ember nem fogja fel lényének átkrisztusí-tása által, hogyan képes ezt elkerülni, hogyan tudja megismeréséből, akaratából kezdeményezni annak hármasság tagolódását, ami szét akar menni.

Ez akkor az átkrisztusított emberi megismerés lesz, ez az átkrisztusított emberi akarat lesz és ez más módon nem éli majd ki magát, mint, hogy az egységállam öreg halványát a megfelelő három tagjára bontja szét. *Mindazok, akik akkor jól benne állnak a szellemi életben, azok a mezei Pásztorokhoz hasonlóan ismerik majd fel, mi történik a Földdel a Krisztus-Lény által.* És *mindazok, akik jól benne állnak a gazdasági életben, a gazdasági asszociációkban, azok helyes értelemben*

fejlesztenek majd egy akaratot, amely egy átkrisztusított társadalmi rendet hoz.

IV.

Dornach, 1920. december 26.

Szeretnénk azokból a tényekből néhányat emlékezetünkbe idézni, amelyek ezekben a napokban képezték a vizsgálataink tárgyát. Utaltam arra a jelentős tényre, mely abban áll, hogy a Golgotái Misztérium elbeszélésében az egyik oldalról felmerülnek a Pásztorok a híradásukkal, tehát egyszerű lelkiemberek, a másik oldalon a Napkeleti Mágusok, tehát az akkori idők felfogása szerint olyanok, akik a legmagasabb bölcsességre, ami csak megszerezhető volt, emelkedtek. A csillagokból és a titkokból, amiket az emberiség leste el tőlük, adta hírül magát a Misztérium a Mágusoknak. Abból, ami azokban az időkben jámbor szívekből még felmerülhetett a szellemi látás bizonyos fajtájaként, az adott hírt magáról a tanulatlan egyszerű Pásztorok számára. Mindez - ahogyan kifejtettem - régi emberiségnézetek utolsó maradványai felé utalnak, amelyek jóval korábbi időkben mintegy a normális emberiségnézetek voltak, s amelyek annak idején, amikor a Golgotái Misztérium bekövetkezett, még utolsó maradványokban léptek fel az egyik fajta kiválasztott embereknél, a tanultnál, vagy a másik, tanulatlan kiválasztott embereknél. Ugy, hogy mintegy azt mondhatjuk, hogy abban az időben, amikor egyes embereknél a régi emberiségnézetek utolsó maradványai megvoltak még, amelyek még éppen addig tartottak, hogy a Golgotái Esemény érzékfelettségét felfogják, akkor lépett be ez a Golgotái Esemény a Földön.

Jellemezzük még egyszer, milyenek az embereknél ezek a megismerési módok. Vannak egyrészt Pásztorok; belső naiv ösztönös látásuk által tapasztalják azt, ami az embervilágban történik. Ilyen belső látások abból származnak - amint erre figyelmüket felhívtam —, hogy a Földplanéta erői hatnak be az emberbe. A Földplanétának ezek az erői azonban nem csupán az alacsony birodalmakban, hanem az emberben is hatnak. Az újabb emberiség, nevezetesen a ma emberisége, többé nem él át bensőjében közvetlenül ezekből a földi erőkből, amelyek mintegy felszállnak a Földplanétából és az ember bensőjében azután látásokban lépnek fel. De minél jobban visszamegyünk az emberiség fejlődésében, annál inkább találunk ilyen, az ember bensőjében fellépő látási élményeket, amelyek egész konfigurációjukban sajátos létük és módjuk szerint különböznek a különböző égtájak, a különböző földterületek szerint és így tovább. Amit itt külső értelemben találhatunk, mindenképp sokszorosan félrevezető, mert a régi idők emberei sem voltak éppenséggel egyhelyben lakók. Amit a belső megismerő képesség vonatkozásában a Földi planéta erői juttattak számukra, a Föld valamely területén kifejlesztették, azután népek és törzsek vándorlása révén más területekre vonultak át és azt ezután öröklés által továbbvitték. Ugy, hogy nem mindig állíthatjuk, hogy az, ami belső látásként lépett fel, közvetlenül azzal a földdel függött össze, amelyen az az emberek által éppen fellépett. Éppen úgy, ahogyan egy meghatározott földrészen az állatvilág egy egészen meghatározott konfigurációval rendelkezik - az állatoknál ez inkább a külső fejlődésben fejeződik ki, a külső formálódásban, az életmódban -, ugyanúgy az embereknél, amikor még közelebb álltak a természet erőihez, összefüggés állott fenn belső konfigurációjuk vonatkozásában azzal, amik a Föld belső erői. Természetesen a Földnek ezek a belső erői azonban nem teljesen függetlenek az Univerzum erőitől. Az ember a születés és halál közötti életében ezeknek a *Föld-erőknek van odaadva*. Emberi lényiségének tagjai, *így a fizikai test, az étertest vonatkozásában van odaadva nekik*. Az asztrálestet és az Ént illetően nem, azonban a fizikai test és az étertest vonatkozásában van kitéve mindenképpen a föld erőinek az ember. Annak, ami itt lent a földi szférában - mondjuk így -tevékeny, annak fizikai testével és étertestével van odaadva az ember. És miután a régebbi időkben az emberiség sokkal függőbb volt fizikai és étertestéről, mint amennyire ma, úgy az is, ami a Föld hatásaiként az embereknél tevékenykedik, inkább fejeződött ki az ember tudatában és ez nevezetesen a lélek bizonyos ösztönös tevékenységében-állását közvetítette magának az embervilágnak a megismerése vonatkozásában, a Földplanéta megismerése vonatkozásában, de még az állatvilág megismerésének vonatkozásában is - az emberek számára.

Régi idők során az állatvilágot úgy ismerték meg, hogy minden állatféleségről volt meghatározott képük, egy meghatározott imaginációjuk volt. Ebből az imagi-nációból, mellyel a régiek az állatfélekről rendelkeztek, csak az absztrakt fajtafogalmat tartottuk meg. A farkasok, a tigrisek és a macskák stb. neméről vagy fajtaságáról beszélünk. Utolsó absztrakt maradékai ezek annak, ami régi időkben élő képként volt meg, ami szemléletként, ösztönös szemléletként volt meg. Ugyanígy más emberekhez való viszonyában a régi időkben nem az az absztrakt érzése volt, mint amivel mi rendelkezünk embertársaink irányában, akik mellett szinte elmegyünk, anélkül, hogy valóban megismernénk őket; hanem azáltal, ami a bemutatott módon az emberek bensőjében, mint erő élt, kapott az ember, ha emberrel találkozott, egy kétségkívül a közös karma által, a közös sors által meghatározott képet, egy szemléletet embertársáról, ami nagyon konkrétan, naiv imaginációként lépett fel.

Ebben az ősemberiségben ugyanígy széles körben élt valami, ami az egész Föld planétát vagy - legalábbis sok nép számára - a területeket, ahol éltek, érintette. Ez pedig egy a Földplanétát illető benső szemlélet volt, még azokat az embervilágon belüli folyamatokat illetően is, amik a szociális életben játszódtak le, továbbá az állatvilágbeli folyamatok irányában is. Ebből a *benső szemléletből fejlődött ki azután közönséges érzéki szemléletünk*. Ugy lehetne mondani, hogy *ami az egész embert bensőleg töltötte el, a benső észlelés, látásokat képezni, az újabb időkben az embereknél teljesen az érzékek felületére húzódott ki és ez vált szemléletünké, ahogyan azt ma különösen a természettudományos szemléletben imádjuk*, ahol is egyedül azt engedjük csak érvényre jutni, amit az értelem az érzékek szemléletéből kombinál. Ez az érzéki szemlélet az a szemlélet, amellyel ma az érzéki síkot fogjuk át, annak a származéka, amivel találkozunk, ha valóságosan és nem a mai pszichológia vagy antropológia fantomképeivel tanulmányozzuk az emberiségfejlődés régebbi korszakait. Ami benső látásként állt régebbi korokban előttünk, az ma külső látásunk lett.

A másik, amit a Napkeleti Mágusok tudása ábrázol számunkra, absztrakttá lett. Ez az, ami az ellentétes utat vette. Míg a benső látás a felszín felé vett irányt és érzéki szemlélet lett, addig a külső szemlélet, mely a csillagvilágról és titkairól való imaginatív, ösztönösen imaginatív tudásban fejeződött ki, amely a régi fajtájú asztronómiában fejeződött ki, amely ugyancsak számokkal számolt, figurákkal geometrizált - hogy ezt a platói kifejezést használjuk - ez a szemlélet viszont, amely a Mindenségben egy mondhatni élő matematikát látott megvalósulva, amiben minden csillag egyszersmind szellemi-lényszerű volt, az ellenkező utat vette. (Lásd a „B” rajzot). A másik szemlélet az érzékek felületéig ment, az lett, amit ma külső szemléletünknek, empiriánknak nevezünk. Az azonban, ami külső szemlélet volt, az ember bensőjébe ment és az absztrakt matematika, az absztrakt mechanika vagy foronómia lett, mindaz, ami bensőnkől matematikai-mechanikai tudásként jön elő. Így abban, amit az ember az egyik oldalról érzéki szemléletként, a másik oldalról a világ matematikai-mechanikai-szerkezeteként talál, az emberiség régi ösztönös látásának örökségét, absztrakt örökségét találja. Nevezetesen

- még akkor is, ha a külső antropológia számára ez annyira megközelíthetetlen is - lényegében a

Golgotai Misztérium belépése óta a régi szemléletmódok utolsó maradványai is eltűntek. A Föld lakóinak többségénél már sokkal korábban eltűntek, mert nagyon-nagyon korai évezredekig kell visszamennünk, azokba az évezredekbe, mielőtt a Turáni fennsíkról elindult volna az, ami azután egyiptomi – káld - görög stb. kultúra lett, ha ténylegesen meg akarjuk ismerni az emberiségnek ezeket az ősrégi szemléletmódjait. De az utolsó maradványok még a keresztény tradíciókban, a Pásztorok szemléletében lépnek eléink, akik egy fontos Emberiségeseményt ismernek meg ösztönös imaginatív szellemi látás által és, a Napkeleti Mágusok szemlélete által, akik a csillagbölcesség alapján ugyanazt látják.

Ezek az ősrégi szemléletmódok utolsó maradványaikban, az emberiségfejlődés jelentős jelzéseiként közvetítve kerülnek hozzánk. A Golgotai Misztérium óta aztán egyre jobban és jobban terjedt el az újabb szemléletmód, mely egyébként már a görögségnél előkészült, hiszen a dolgok nem meredeken érik egymást, hanem előkészülnek, majd kiálszanak. A görögségben készült elő az, ami lényegében először csak a legújabb korban vált intenzívvé, ami különösen a tizenötödik század közepétől mutatkozott az emberiségfejlődésben és ami csúcspontját azután csak a tizenkilencedik században érte el, de már a tizennyolcadik században kivehetővé vált, nevezetesen Európa nyugatán. Ez abban áll, hogy az égbolt régi, szellem-áthatott szemlélete absztrakt matematikává és mechanikává lett; úgy, hogy az eget Galilei-kepleri értelemben fogjuk át, mintha az pusztán a matematika és mechanika tárgyaként megfogható lenne és, hogy ezt, amit észleleteknek nevezünk, arra kellene korlátozzuk, amit az érzékek közvetítenek számunkra, - hogy tétlenné vált az egész ember érzékelőereje, amely pedig ösztönösen megvolt az ősidőkben.

Már többször elmondtuk, hogy az emberiségnek újra vissza kell térnie ahhoz, hogy képeket fejlesszen ki. Ami matematikaként, mechanikaként emelkedik fel a bensőben, azt ismét imaginációvá kell fejleszteni. Azt, amit csak kívülről, az érzéki síkon lehet alkalmazni és azután a spekulációba esik és az érzéki folyamatokról mindenféle mechanikai elméletet alakít ki, mindenféle hullámrezgésről vagy hasonlóról beszél, azt újra az inspiráció szemléletének kell alávetni. Az emberiség ezáltal fogja újra megtalálni tulajdonképpen eredetéhez, a szellemihez - ami voltaképpen az ember legsajátabb lényé - való kapcsolódást. *E régi időkől tartottuk meg tehát utolsó maradványként a matematikai szemléletet és azt, ami külső érzéki szemlélet.* De mi is jött el ezzel az emberiségfejlődésben?

Nézzük csak a tizennyolcadik századot. Menjünk vissza az angol filozófushoz *Locke-hoz*, aki a tudományok fejlődésére olyan nagy befolyásra tett szert. Locke-nél találjuk az utalást, hogy az egyetlen lehetséges megismerés az, amit az érzékek közvetítenek. Csak az érzéki megismerést szabadott matematikailag számításba vonni, mert épp - különösen Nyugaton, a Kelet mindig ellene szegült - csak a külső érzéki szemléletet kapták meg és a belső szemlélet egy pusztán absztrakt-matematikává lett.

Franciaországban a tizennyolcadik században mutatkozott az, hogy próbálták megérteni az embert, feleletet kapni a kérdésre: Mi is tulajdonképpen az ember? Az embert azáltal akarták megismerni, amit az ember maga képes megismerő erőben felhozni. És egy olyan mű keletkezett, mint *De la Mettrie-től „Az ember egy gép”*. Ez nem egy ember pusztán ötletéből keletkezett, hanem az emberiségfejlődés világtörténelmi szükségszerűségéből jött létre. Az ősrégi időkben ennek megfelelő az lett volna, hogy mindabból a tudományból, amit a régi asztronómia az égi jelenségek felől szerezhetett, az embert a teljes makrokozmoszból fogták volna fel; hogy mintegy a kvalitatív matematikával, ami azonban nem egyéb, mint a régi asztronómia, vagy akár asztrológia, hogy ebből értették volna meg az embert, így konkrétan értették volna meg az embert, ha nem is a mi tudatos megismerési képességünkkel, de mégis, a régiek ösztönös megismerő képességével.

Mi marad vissza ebből? A Mindenségről csak tisztán absztrakt módon szétterülő matematikai vonalakat, erőket gondoltak el, ahogyan ezeket bensőleg absztrakt módon fel tudják fogni. Az embert gépként akarták maguknak elképzelni. Elmés mű, amely alapján véve az embert csak matematikai-mechanikai erők alapján akarja elképzelni, s ez később a tizenkilencedik században tovább kísértett, minden tudományos szemléletet elárasztva.

Legfeljebb elméletileg szegültek szembe vele, így mondták: Igen, de ez nem lehet így, valami másnak is kell hatnia az emberben. De nem alkalmaztak semmi mást, mégha elméletileg-filozófiaiilag el is ismerték, hogy nem lehet úgy, ahogyan azt „Az ember egy gép” c. munkában írják. Az ember megértéséhez azonban semmilyen más erőt nem alkalmaztak, mint azt, amit alapjában véve a gépnél is alkalmaznak. *Az embereknek át kellett egyszer menniök a szellem fejlődésén, amely ugyan a legabsztraktabb értelemben szellem, mely azonban - éppen mivel csak absztrakt értelemben szellem - csak a mechanikai-ásványit képes felfogni. Csak ezáltal jutott el az ember számára a szabadság tudata.* Akármennyire zavargó módon jelent is meg a tizenharmadik században a szabadság-törekvés Európa nyugatán, van belső összefüggés az ember olyan nyomorúságos megismerése között, amely „Az ember egy gép”-ben jut kifejezésre és az az emberi szabadság iránti törekvés közt, ahogy az a Francia Forradalomban kifejeződik. Egyik oldalon a belső erők alapján történő megismerés legádázabb dekadenciája, a másik oldalon az emberi méltóság intenzív követelése a szabadságban.

A másik, az a szemlélet, amelyet az ember a bensőben ápol, az az érzékekbe szorult és a külső érzéki szemléletig halványult el, semmi sem maradt számára abból, ami az embert az emberhez vezeti a szemléletben; itt csak az érzés maradt vissza, mint szociális motor. És a tizenkilencedik században, nevezetesen Közép-Európában, nyugaton már a tizenharmadik században is, felléptek azok a személyiségek - nyugaton *Dupuis*, Közép-Európában aztán olyan szellemek, mint *Ludwig Feuerbach* és mások - akik azon a sajátos módon, ahogyan minden ilyesmit Közép-Európában felfogtak, emlékeztek arra, hogy az emberiség, a fejlődés során a Makrokozmoszba való kitekintéskor szellemit látott, Isteneket, vagy végül Isten látta. Ekkor azonban az az erős ösztön ébredt: Ha a külvilágba nézek, csak az érzéki sík van előttem, csak az van előttem, ami az érzéki észlelet számára adott. Amit itt hagyományoznak, amit egykor a csillagokból láttak világítani - amik elsősre szintén érzéki dolgok -, az, ami az ásványi, a növényi világ szellemi tartalmaként van megadva, azt - így mondták maguknak - emberek költötték bele, csupa antropomorfizmus, az emberek rakták azt fantáziájukból a külvilágba. Nem az istenek teremtették az embert, az emberek teremtették saját lelki lényükből meg az isteneket. Először Dupuis, azután olyanok, mint *Ludwig Feuerbach* a tizenkilencedik század közepén állították oda ezt az emberek elé.

Másrészt azután vannak ismét olyan szellemek, mint *Darwin* és azok, akik hasonló értelemben gondolkodtak, azt juttatva erősen érvényre, hogy az ember számára szemléletként egyedül a külső érzéki szemlélet létezik. Olyan tanokat alapoztak meg, amikben csak a külső érzéki szemléletnek volt helye. *És itt megmutatkozott: Az embert nem lehet ezeknek a tanításoknak a révén felfogni.* Egy grandiózus ideakonstrukcióban van adva egy fejlődés-elmélet, mely a legegyszerűbb szervezettől fel egészen a legbonyolultabbakig megy és az embert állatvilág csúcsára állították. Mit fogtak fel az emberből? Az emberből azt fogták fel, amit külsőleg a puszta érzéki észlelettel tudtak szemlélni.

Ha Franciaországban a tizenharmadik században kigondolták, hogy az ember egy gép, akkor most a tizenkilencedik században az embert csak kívülről szemlélik és semmit sem hatolnak előre az ember bensőjébe. Csak az emberr burok kínálkozott. Ez az emberburok azonban az állatvilág csúcsán áll. Amit ez az emberburok körülvesz, az azonban egyáltalán nem áll az állatvilág csúcsán, hanem teljesen más világokból származik, amikbe már nem volt bepillantás, mert csak az érzéki szemlélet volt meg, amivé a régi szellemi látás fejlődött, mert csak a matematika és mechanika volt meg, amivé a régi asztronómia, mely élő szellemtudomány volt, alakult. A belső tudomány révén az embert csak mint gépet lehetett megkonstruálni, a külső tudomány által pedig az embert egyáltalán nem lehetett megkonstruálni, hanem csak a burkát. Az ember fokozatosan veszendőbe ment. És ma alapjában véve még csak tudatunk sincs róla, hogy mennyire vesztettük el az embert - épp a megismerésben. Anatómiai ténykedést folytatnak az állatokon, vizsgálják az állatok fiziológiáját és némi módosítással az eredményeket az emberre viszik át. De igazi emberismerete a mai törekvésnek nincsen. Az ember ma épp abból, amit legmagasabb autoritásnak ismer el, a tudományból, nem képes tudatot szerezni az emberről. Tudományos hangoltságunkat az ember mint gép előzte meg, az érzéki külvilág megértése, amelyen belül az embert nem lehet megtalálni.

Az egyik újabb könyvben - azóta azonban megint egy további is megjelent; utóbbi időben úgy nőnek a brosrák, amelyek a szellemtudományt ma cáfolni akarják, hogy egész könyvekké lettek - az utolsóelőtti nagyobb könyvben a szellemtudomány ellen, azt találjuk, hogy a szellemtudomány néhány dolga a régi mitológiákra emlékeztet. Igen, tulajdonképpen egy ilyen magatartásnak csak az az alapja, hogy az illető egyáltalán nem érti meg a szellemtudományt. Annak az írásnak a szerzője a teológia licenciátusa, igen tudós úr. Tudós urak mind, ezt mindig, refrénként lehet elmondani, ha emlékezünk a híres *Shakespeare-i* beszédre a „Július Caesar-ból”: - *Tiszteletreméltó emberek, mind.* - Tudós urak ők mind és éppen azért, mert a szellemtudományt annyira nem érti meg, talál valami egyezőt a régi mitológiákkal.

Tudjuk, hogy a szellemtudományban a világ teljesen tudatos megértéséről van szó, a világ olyan megértéséről, amely olyan tudattal történik, ahogyan egyébként csak a matematikában tekintjük bensőleg át a valóságokat, tehát, hogy valóban nem mitológiai költeményekről van szó. Mégis néha, mialatt bensőnket mélyen átjárja, éppen a szellemtudomány hívja fel a figyelmet a régi mitológiák, régi mitológiai szemléletek jelentés-jellegére. Ezek a régi mitológiák egyáltalán nem annak értelmében költemények, ahogyan ma költemény valami, hanem a naiv imaginációkból, amelyek azonban bizonyos világtartalomnak felelnek meg, keletkeztek. Csak azt éppen, amit ez a világtartalom foglalt magában, képszerűen adták. És ha ezeknek képeknek a mélyen jelentős voltát hatni engedjük magunkra, akkor ezekben a régi képekben néha valami egészen csodálatos mutatkozik meg a megismerésbeli biztosság tekintetében és szeretnék ma emlékeztetni éppen egy régi indus költeményre, amelyben *Varuna* Istenhez fordulnak és amit a következők szerint akarnék átadni Önöknek:

Varuna Varuna Varuna

Varuna Varuna

Varuna Varuna Varuna

az erőt alkotó minden lényben, az, aki a levegőt az erdőben szétárasztotta, az, aki a gyorslábú állatokban a gyorsaságot kelti. az, aki a tejelő tehenekben a tejet hozza létre, az, aki az emberi szívekben az akaratot ébreszti. az, aki az, aki az, aki a hegyen a „szórna"-italt készíti. A felhői vizekben a villámfényt kelti, az égbolton a Napfényét sugározatja.

(Rigveda)

Ebben a Varunához intézett beszédben csodálatos módon találjuk meg, amit tegnap fejtettem ki Önöknek. *Ragadjuk meg először azt, ami a Föld belső erőiből húzódik az emberbe, fizikai és étertestébe, úgy, hogy azután csak az asztrálest és az Én jöhetnek fel tudatába és azt megváltoztatják* - fogjuk fel tehát, hogy itt a földi erők belejátszanak a tudatba és azt hozzák létre, amik a bensőben azután látóerőkké lettek a régi földi időkben, akkor megtaláljuk az értelemmel teljes voltot, amennyiben először arra történik utalás, hogy *Varuna* az átalakulások Istene, aki a szelet, a levegőt az erdőn, azaz a felület borította földön át portyázni engedi, ahogyan ugyanaz az erőt alkotó lényiség, amennyiben a Földből az állatokon át hat, a lovakban a sebességet kelti, ahogyan a lényekben, amelyek tejet adnak, az életszubsztanciát *hozza* létre, de ahogyan az emberek szívében az akaratimpulzusokat kelti, amikből éppen az jött, ami épp a régi benső szellemi látás volt. Ebben az utalásban valami olyat találunk, ami a mezői Pásztorok szemléletmódját érthetővé teszi számunkra. És abban, ami most következik, az van, ami a Napkeleti Mágusok sajátos szemléletmódját teszi érthetővé. Mert *Varuna* az, aki a felhői vizekben a villámtűzet kelti - és ott azokat az erőket találjuk meg, amiket Mágusok módján ismerni meg -, aki az égen a Nap fényét jelenteti meg, és aki a hegyen a „szóma"-italt készíti, azt, ami az emberben úgy hat, hogy képes átlátni a világot.

Mindenesetre itt egy megjegyzést kell tenni. A költemény olyan időből való már, amikor a külső világra vonatkozólag már nem volt meg az ősrégi legtisztább szemlélet, amelyben többé már nem a lélegzés tisztán szellemi elvégzése által, amint az a régi időkben volt szokásos, ahol többé már nem a belélegzésből akarták felszívni magukba, ami azután a világtávtatok szemléletét nyújtotta,

hanem ahol — és ezt gyakorta ápolták a késői minisztériumokban — egy bizonyos ital révén, amit növényekből készítettek, akartak indítást kapni, hogy kifelé tekinthessenek: úgy, ahogy később, amikor a benső szemlélet már elveszett, bizonyos meghatározott anyagok által akartak indítást nyerni. Keleten bizonyos növényi nedvek által akartak a Makrokozmosz külső szemléletéhez indítást szerezni. Nyugaton született aztán az, hogy benső szubsztanciákkal akarták felszerkezni magukat. Keleten azt, ami révén megint külső eszközök által, valaminek a beszédese által akarták felidézni azt a képességet, ami utolsó maradékaiban a

Mágusok által jelent meg, *szóma-italnak* hívták. Nyugaton, a késő középkorig, egész az újabb időig azt, amit belsőleg akartak beszédni, hogy megszerezzék azt a bölcsességet, amely a benső észleletet előhívja, a Bölcsék Kövének hívták.

A használatos könyvekben, amelyek az orientaliz-musról akarják tájékoztatni Önöket, mindenütt találunk utalást a szómai tálra. Mindenféle elmés magyarázat található róla, mert az embereket a *valódi beavatási bölcsesség sohasem tájékoztatta arról, hogy szubsztanciálisan tulajdonképpen mi is a szómaital*. Ugyanígy találunk, mindenféle történelemkönyvben utalásokat arra, hogy nem lehet tudni, milyen szubsztancia a Bölcsék Köve. Mindenesetre nekem sem szándékom erről a két szubsztanciáról beszélni. Csak arra a humoros oldalra szeretnék utalni, hogy egy bizonyos tudományosság arra mutat rá, hogy noha nem lehet tudni, mi is tulajdonképpen ez a szómaital, mégis az emberek nagy tömege ezt a szómaitalt, amely — amint azt itt a Varuna dal közli, a hegyen nő, literszámra issza. És ugyanígy arra is utalás történik, hogy egy bizonyos szubsztancia, mint a Bölcsék Köve, létezik, hogy tulajdonképpen nem tudni, hogy a tanult alkimisták a Bölcsék Köve alatt mit is értenek, annak ellenére az emberek, még a maiak is, kilószámra égetik el ezt a Bölcsék Kövét. Arról van csak szó, hogy ezeket a dolgokat a helyes megvilágításban lássuk. Figyelemreméltó, hogy gyakran mint valami legnagyobb mértékben ismeretlen állítanak oda olyat, amit az ember pedig nagyon is ismer, mert nem tudják, hogy mai szemléletmódjuk milyen összefüggésben van azzal, ami egy viszonylag kevéssel előbbi idő szemléletmódja.

Azt azonban mindenképpen tisztáznunk kell, hogy ma a legrosszabb szemüveggel nézünk a világba, és a legközelebbi jelentőségét — tudományos képzettségünk ellenére — sem ismerjük, s nem ismerjük néhány szubsztancia hatását, amiket a mindennapi életben alkalmazunk. Benne állunk ezekben a hatásokban, átéljük azokat. De éppúgy, ahogy ma a tudományosság nem tudja, hogy mi a szómaital, ahogyan azt sem tudja, mi a Bölcsék Köve, annak ellenére, hogy csak kevés embert találni, akik a szóban forgó szubsztanciákat nem ismernék nagyon jól — csak éppen azt nem tudják, melyek is azok —, éppolyan jól mondható el: A mai ember látja, hogy valami történik a bankok és az iparvállalatok között, és a legtöbb ember szelvényeit levágja a szóban forgó papirokról, amiket kapnak és éppoly kevéssé ismerik, hogy tulajdonképpen mit is jelent ez az élet teljes összefüggésében, mint ahogyan az előbb ismertettek esetében sem ismerik. Szemléletmódunk pedig minden tekintetben olyan, hogy szemüveget rakat fel, azaz szemüvegen át látunk, de úgy, hogy *mindennapi elintéznivalóinkat anélkül folytatjuk, hogy a világ belső összefüggéseiről valójában valamit is megismernénk*.

Figyelemre méltó, ahogyan ma az emberek ezeknek a felszínen úszó fogalmaknak a körén belül igyekeznek megmaradni, ahogyan nem akarnak egyik oldalon alámerülni egy új bensőbe, felmerülni a másik oldalon, felfelé törekedni egy új külső tudás irányába. Sötét érzésekből küzdi fel magát az emberben néha az, amit a tudattalanban a legtöbben voltaképpen akarnak már, ennek az akaratnak a tudatba emelésétől azonban visszariadnak.

Egyik barátunk ezekben a napokban ideadta a „Rhei-nische Musik — und Theater — Zeitung”-ot. Az újság első cikke egy zenész élményeiről, tehát az élet egy különleges esetének közvetlen tapasztalatából mond el valamit. Rendkívül érdekes, amit itt az átélés egy különleges esete alapján ír le valaki. Néhány mondatát akarom csak felolvasni: „A zenének ehhez a belső problémájához jött most, az általános társadalmi és gazdasági változásokkal együtt egy külső — az új közönség — problémája, amely meglehetősen előkészítetlenül áll a művészet elé. Melyik művészetnek van maradandó értéke és hogyan lehet összehozni a művészetet és a népet? Ez a kettő az ezidőszerinti különösen fontos kérdés”.

Azt kell mondani, hogy a legtöbb ember nem érzi ezeknek kérdéseknek a súlyát; itt legalább

érezni lehet a kérdések súlyát, mert ezek a kérdések borzalmas súllyal vannak a világban jelen.

„Sok, igen sok problémát jobban és könnyebben lehetne megoldani, ha a zenészség szervezett lenne. De hiányzik még a zenészkamaránk, amely minden szakzenész közös érdekét képviselhetné; valójában az egyes érdekcsoportok sem alakultak még meg”.

Az illető ezután a megfelelő szervezetről gondolkodik és azt mondja: „Egyetlen szövetség sem fogja össze valamennyi szakmai társat; legerősebb talán a német zenészsövetség, amely különösen a zenekari zenészeket fogja össze, továbbá a zenekereskedők szervezete, akiknek gazdasági céljaik révén közös bázisuk van. Nagyobb távolságban következnek az akadémiai és nem akadémiai zeneoktatók különböző csoportjai, az iskolák énektanárai, az orgonisták, a karmesterek, a kritikusok, valamint az alkotó és előadó zenészek. Onállósodás és rivalizálás egyeseket távol tartott. Sok hiányzik még ahhoz, hogy minden szellemi hivatású felismerje az összefogás szükségességét, így történt aztán, hogy zenei területen, különösen minden közérdekű kérdésben nem szakemberek gyakorolják a hatalmat, akik tudják, mire van szükség, hanem a nagy állami szintektől a szűkebb vidéki községi igazgatásig, dilettánsok gyakorolják a hatalmat, manapság a pártok politikusaik erőssége szerint, akik bizonyos fokig mellékesen a művészetről is gondoskodnak, többnyire bizonyára jószándékkal, de többnyire mégse a szükséges szakmai ismerettel és elfogulatlansággal, így áll elő, hogy mindenekelőtt az állam szinte teljesen csődöt mond a zene jogos követeléseivel szemben. Ez a jelenség azonban nemcsak egyedül a zenét érinti; jellemző ez minden kulturális ügyre. Abból a felismerésből kiindulva, hogy egy nép gazdasági kérdéseit sem lehet az eddig meglévő politikailag orientált népképviseléssel szakszerűen kezelni, újabban egy „gazdasági tanácsot” hívtak létre. Kb. 400 helyből itt éppen három volt a művészetek számára átengedve; ilyen szerényen értékelték ezek jelentőségét! Es ha már azt hisz-szük, hogy egy vagy két szavazat nem elég, hogy csak tisztán gazdasági kérdésekben képviseljék a német zenészek érdekeit, akkor mégiscsak fel kell vetni a kérdést: hol is tanácskozzak meg tulajdonképpen a nép kulturális érdekeit? Az eddigi, parlamentbeli megbeszéléseket elutasítjuk. Tudomásunk szerint egyetlen egy szakzenész sem ül a Birodalmi Gyűlésben és, ha számuk 10, vagy 20 is volna, akkor sem tudnának semmit sem intézni, ott, ahol pártszempontok szerint beszélnek és szavaznak.

Így egy út marad csak, amely logikus és világos és amelyre egy napon, egész népünk boldogulására rá is lépnek majd.

A *politikai parlament* mellett, amely az egyének összességgel szembeni és az egész népnek a nemzetközi világgal szembeni jogállását képviseli és a *gazdasági tanács* mellett, amelynek a nép életének gazdasági alapjairól kell gondoskodnia, szükségünk van egy *kultúr-tanácsra*, amely a szellemi dolgokat pártolja és azok élősegítése képezi feladatát.

Ennek a hármas tagolódásnak a gondolata nem új. De csak legújabbán hozta Dr. Rudolf Steiner precíz alakra és „A társadalmi organizmus hármas tagolódása” nevű Stuttgart-i szövetség kiadóhivatala propagálja, ahonnan mindenki a kérdésben további anyagot szerezhet be.

Aki egyszer jól belegondolt ebbe a dologba, nehezen szabadulhat a gondolattól, annyira egyértelmű az és olyan biztosan oldja meg azokat a problémákat, amikkel hosszú ideje reménytelenül vesződünk. A megvalósítás egész népünk élete egészségesebbé tételéhez fog és kell vezetnie”.

Azért olvastam ezt fel Önöknek, mert egy teljesen egyedi szakmából kiinduló, a *hármas tagolódás* iránti vágy áll előttünk. Nos, itt jönnek azok, akiket vissza kell utasítani, akiknek csak külső politikai neveltetésük van és úgy találják, hogy utópia ez a hármas tagolódás. Nem, nem utópia, sőt minden egyes foglalkozásfajta legbensőbb megértéséből való. És valamennyien, akik meghatározott szakmában, meghatározott területen állanak, mint itt az, aki a cikket írta — ő az újság kiadója; ritkaság, hogy manapság egy újságkiadó ilyen módon írjon —, minden egyes személy, aki meghatározott konkrét esetben benne áll, érzékelheti, hogy éppen az élet leggyakorlatibb szemlélete vezet végül oda, hogy így kell mondania. „Aki egyszer jól belegondolt ebbe a dologba, nehezen szabadulhat a gondolattól, annyira egyértelmű az és olyan biztosan oldja meg azokat a problémákat, amikkel hosszú ideje reménytelenül vesződünk. A megvalósítás egész népünk élete egészségesebbé tételéhez fog és kell vezetnie.”

Nos, amit itt úgy említenek, mint amit mindenekelőtt meg kell alapítani, egy kultúr tanács: ez év májusában volt egy éve, hogy a kultúr tanácsot megalapították. És ez a kultúr tanács elhamvadt, mára el is felejtődött. A legkevésbé azok értették meg, akik valamilyen módon éppen a tudományos vagy a művészeti életben viseltek tisztet és méltóságot.

Ez az, amit egyre jobban és jobban hangsúlyozni kell: hogy *nagy szükség van rá, hogy a dolgokat ma rendkívül komolyan vegyük!* Az emberek kényelmetlennek találják ezt a komolyan vételt. Ujra meg újra el szeretnék hinni, hogy a régi vágányokon lehet folytatni. Nem, a régi vágányokon nem lehet tovább menni. Ha így élünk tovább, ahogy élünk, indítások nélkül, amik a szellemi világból jönnek, akkor továbbra is lehet ipart fenntartani, meglehetnek a bankok, meglehetnek az egyetemek, amelyekben minden lehetséges tudományt oktatnak, a többi hivatást is lehet továbbra gyakorolni, - de minden a dekadenciába vezet, a barbárságba, a civilizáció pusztulásába. Aki nem akarja a közvetlen életbe állítani, ami a szellemtudományból nyerhető, az alapjában véve nem a felemelkedést akarja, az a hanyatlást akarja, és csak hazudja a saját magának, hogy a hanyatlásból van még felemelkedés.

Ez az, amit kiváltképpen, különböző szempontokból itt ennek a Karácsonyi Ünnepeknek az alkalmából akartam hangsúlyozni. Hagyják csak a többi embert, hogy továbbra is, a régi értelemben róják azokat a megszokott útjaikat, amiken az újabb korban nagy élethazugsággal jártak! Ezzel az élethazugsággal mint fiatal ember találkoztam. Az élet, a valóság, az életigazságok vonatkozásaihoz igen jól értettem, mindenki irányában a világon és minden helyzetben, ami igazán nem függ össze valamilyen emberfajta iránti szimpátiával, vagy antipátiával, hiszen hosszú ideig, sok éven át nevelő voltam egy zsidó háznál. De minden évben, amikor eljött a Karácsony, elindult az egész rokonság, közeli és távoli rokonok, - és mind olyanok voltak, akik a zsidósághoz tartoztak - karácsonyi ajándékot venni és végül a karácsonyfát megvenni. És mindezt ugyanúgy csinálták, ahogyan a lakosság többi része, amely kereszténynek nevezi magát, teszi. Mindezt annak a tiszteletére tették, amit ezzel a mondattal tisztelnek: „Üdvözítőnk született ma”. Ennyire frázissá váltak a dolgok. Csak megvallani nem akarjuk magunknak, mennyire frázissá váltak a dolgok, - de valamennyi területen, s az előbbi csak példa volt - mennyire megszűntek tartalmat rejteni magukban! Ma és már régen teljesen közömbös, hogy az, aki élő szívbeli tartalmat köt össze az Üdvözítővel, ül a karácsonyfához és rak ajándékokat alá, vagy olyan valaki, aki egy tételnél megmarad, mely az Üdvözítőt elutasítja, hogy ez a karácsonyfa alá ül és alatta ajándékokat oszt! Ilyen dolgokban kell észrevenni az emberiség reálissá lett hazugságát, s a reálissá lett frázist civilizációnkban. Komolysággal kell áttekinteni a dolgokat! Ma nem arról van szó, hogy elmondjuk: Nem szabad ebben radikálisnak lenni! - mert nem radikálisnak lenni ebben a vonatkozásban azt jelenti: részt venni az emberiség hanyatlásba juttatásában.

Ez az, amit éppen ezen a Karácsonyi Ünnepen akartam megtárgyalni azon a területen belül, amelyben valóban semmi sincs régi stílusbeli. Régi építési stílusokból semmit sem találnak itt a Goetheanumban. Ami egyéb található ebben a Goetheanumban, semmi sincs, ami a régi szokást képviselné. Ezért gyűlölik ezt a Goetheanumot annyi oldalról, mert éppen nincs itt semmi a régi szokásosból. De nem is szabad itt lennie semmi olyannak, mert legalább egy helynek kell lennie - még akkor is, ha olyannyira gyűlölik is, még ha pusztulását is kívánják -, lennie kell egy helynek, amely arra figyelmeztet, amire az emberiségnek ma szüksége van.

A Goetheanumban semmi sincs a régiből. Az a valami, ami szemmel láthatóan a Goetheanizmus tudománya, amit itt ápolnak, az bizony, aligha tartalmaz valamit is abból, ami régi. Ha a gyakorlati élet számára alapozunk meg valamit - a visszhang, ami vele szemben támad, mutatja már, hogy nem éppen a régi stílusból való. Nos, hogy a szellemtudományi mozgalomhoz tartozó minden barát életszokásaiban is legyőzött-e már minden régit, erről hallgat a szellemtudomány előadójának udvariassága. Hangot szeretne azonban adni annak a kívánságának, hogy egyre inkább torkolljanak szokásaink is, egészen le a gyermekekkel való bánásmódig, abba, amit az emberiségfejlődés számára szükségességként ismerünk fel.

Az év, amit ezzel a Karácsonyi Ünneppel kezdünk meg, a mi szellemtudományi fejlődésünk számára nem lesz könnyű év; nehéz év lesz. Amivel szembe kerülünk, nem veszít erejéből, hanem erejében egyre növekedni fog. Mert azok a hatalmak, akiknek az az érdekük, hogy a szellemtudományt tönkretégyék, nagyon tevékenyek, nagyon éberek, amint azt gyakran

említettem. És ma szeretnék egyre emlékeztetni: ezen a helyen itt állott, amikor Dornachban a „Futurum”-ot kívántuk megalapítani, kedves Barátunk, Mólt úr és arról beszélt, aminek a gyakorlati életbe is be kellene költöznie. Biztos, hogy minden szavában igaza volt. Ezután én szóltam hozzá és azt mondtam, semmit se aggódnék mind amiatt, amire szükség van ahhoz, hogy szellemtudományi gondolatokat és ideákat és érzelmeket testesítsunk meg külső gyakorlatias berendezésekben; csak amiatt aggódom — mondtam akkor —, vajon találunk-e elég nagyszámú olyan embert, akik rátermettséget képesek tanúsítani, hogy ilyesmit keresztülvigyenek.

Kedves Barátaim, nagyon is szükséges, hogy törekedjünk mindig *összehozni azokat a rátermett embereket* a világban, akik *képesek kifejteni azt a képességet, hogy azt, amit a szellemtudomány jelent, valóban gyakorlativá is tegyék*, mert az újabb évszázadok nemcsak az emberi tudást tették tompulttá, hanem tulajdonképpen az emberek gyakorlatias képességeit is visszaszorították. *És szükséges, hogy az emberek lényük legmélyebb alapjából kíséreljék meg ténylegesen* - mivel itt mindenkiben megvannak a szükséges erők - *felhozni ezeket az erőket*. Szükségünk van az emberiség külső gyakorlati erőinek az ember legmélyebb bensőjéből kiinduló megújítására is. Ez a születés lebegjen előttünk: egy rátermettség megszületése, mely az ember bensőjéből kifelé törekszik, szemben a nem rátermettel, - amit manapság a külvilágtól tanulhatunk meg. Ennek a születésnek, kellene előttünk lebegnie mind akörül, amit karácsonyi hangulatként élünk át.

Vegyék csak a tudományokban is úgy a dolgokat, ahogyan azok fellépnek. Fiatalabb, orvosi tanulmányokat folytató személy járt nálam néhány napja és tanulmányainak különböző bajairól nyilatkozott. Azt mondhattam csak: *A legrosszabb, ami jelenleg történik, az az, hogy éppen a legfontosabb tudományokban az emberi gondolkodási erőket egyáltalán nem fejlesztik*. Vegyünk kezünkbe bármiféle gyógyászati vagy kórtani könyvet: igen gyakran szívet, tüdőt, emésztő rendszert, szerveket és így tovább, mindent egymás mellé halmoznak, külső érzéki szemlélet alapján, lehetőleg a gondolkodás kikapcsolásával. Esz ha valamilyen gondolattal jön valaki, akkor úgy jár ezzel, ami velem történt *Kürt Leese*, a teológia licenciátusa könyvében. Valakinek azt mondja: A Steiner-i írárok olvasása bosszantó és túrhetetlen, mert ez olyan gondolatokkal jön, amelyek az emberek hármasköréről beszélnek és, hogy azt kell elképzelni, hogy a három tag nem egymás mellett, hanem egymásban van. - Ez gondolati bravúrmutatvány, véli Kürt Leese, a teológia licenciátusa.

Igen, aki egyetemeinken ma a teológia licenciátusa lesz, annak a stúdium éppen a gondolkodását kergette alaposan el! Aztán pedig dühítőnek és elviselhetetlennek találja, ha azt igénylik, hogy gondolkozzon; akkor pontosan azt találja legkényelmetlenebbnek. De akkor éppen oda jutunk, hogy mindaz, ami az ember legbelsejéből fakad, például maga a szavahihetőség a kereszténység vezetőinek körében úgy lép fel, mint például annál a papnál, aki nem azt mondja, hogy valamilyen részeg beszélte el neki, hogy itt egy Krisztus-szobrot készítenek, akinek fent - ahogyan ő határozott tényként állítja - luciferi vonásai és alul állati jellegei vannak, hanem úgy állítja azt oda, mint valamit, amit ő biztosan tud. Tehát egy teljesen objektív hazugságot állít bele egy könyvbe, amellyel a szellemtudományt akarja jellemezni. És az emberek az ilyen dolgokat elfogadják, anélkül, hogy helytelenítenék azokat, anélkül, hogy elleneszegeülnének. Gondolják, hogy bármiféle társadalmi gyógyulás következhet be, ha mellékesen a társadalmi rendben ilyen dolgok lehetségesek? Ha így gondolják, hamis reményeket táplálnak. Szükség van rá, hogy az ember egészséges érzéket fejlesszen ki arra, ami morális gyom. Egyáltalán nem arról van szó, hogy a szellemtudományt támadják-e, vagy sem, hanem arról van szó, hogy itt egy könyv lép fel, amelyben nem egy, hanem jónéhány ilyen valótlanág áll. Aki ilyen valótlanágokat ír ebbe a könyvbe, az természetesen másokba is beleírja, így szokás. És ez él alapjában abban, amivel a fiatalságot laktatják. Ezt jól szem előtt kell tartani. Nem szabad elmulasztani az odanévezést.

Mert végül is, ha a Gyermekeknek aki a Jászolban fekszik, valami mondanivalója van, akkor az ez: *A legmélyebbnek, mely az emberi bensőben él, egészségessé tevő megújítására van szükség.* Annak új híradásához kell elérkeznünk, ami egyrészt a mezei szegény Pásztorok számára, másrészt a Napkeleti Bölcs Mágusok számára lett hirdelve: *Az alapokból kiindulva kell tudnunk megérteni, hogy valóban mi a gyógyító, az Üdvözítő-szerűség az emberi fejlődésben.* Akkor leszünk csak méltók rá, így szólni: *Üdvözítőnk született.* - Erre van szükségünk. Erre akartam még egyszer utalni, mielőtt egy egész rövid időre az előadásokat itt meg kell szakítanunk.